

Canadian
International
Development
Agency

Agence
canadienne de
développement
international

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Швейцарська Конфедерація

ROYAL NORWEGIAN EMBASSY

Україна

ТРЕТІЙ КВАРТАЛЬНИЙ ЗВІТ ПРО ЗАХОДИ ПРОЕКТУ 2011

МУНІЦИПАЛЬНА ПРОГРАМА ВРЯДУВАННЯ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

ЛИПЕНЬ-ВЕРЕСЕНЬ 2011

www.undp.org.ua

msdp.undp.org.ua

Подяка нашим партнерам

Національні партнери

	Івано-Франківська міська рада		Житомирська міська рада		Рівненська міська рада		Калинівська міська рада
	Новоград-Волинська міська рада		Галицька міська рада		Миколаївська міська рада		Сакська міська рада
	Кіровська міська рада		Голопристанська міська рада		Кагарлицька міська рада		Джанкойська міська рада
	Вознесенська міська рада		Українська міська рада		Нововолинська міська рада		Щолкінська міська рада
	Могилів-Подільська міська рада		Львівська міська рада		Долинська міська рада		Рубіжанська міська рада
	Тульчинська міська рада		Євпаторійська міська рада		Вінницька міська рада		Новоозернівська селищна рада
	Бахчисарайська міська рада		Нижньогірська селищна рада		Зуйська селищна рада		Первомайська селищна рада
	Красногвардійська селищна рада		Комітет Верховної Ради України з державного будівництва та місцевого самоврядування		Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України		Академія муніципального управління

Canadian International Development Agency

Agence canadienne de développement international

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Швейцарська Конфедерація

ROYAL NORWEGIAN EMBASSY

Досягнення проекту були б неможливими без підтримки та співпраці міст-партнерів нашої Програми, зокрема, міст Івано-Франківськ, Рівне, Житомир, Галич, Новоград-Волинський, Миколаїв, Кіровське, Гола Пристань, Кагарлик, Вознесенськ, Українка, Могилів-Подільський, Львів, Рубіжне, Долина, Тульчин, Калинівка, Саки, Джанкой, Щолкіне, Євпаторія та селищ Нижньогірське, Красногвардійське, Первомайське, Зуя та Новоозерне; Комітету Верховної Ради України з державного будівництва та місцевого самоврядування, Академії муніципального управління, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Інституту хімічних технологій Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Рубіжне), Національного університету водного господарства та природокористування, Таврійського гуманітарно-екологічного інституту а також міжнародних партнерів, зокрема, Канадської агенції міжнародного розвитку, Швейцарської агенції розвитку та співробітництва та Посольства Королівства Норвегії в Україні. Команда проекту висловлює щирю подяку їм за їхню підтримку та співпрацю. Аналогічно, команда МПВСР хотіла б подякувати за співпрацю всім інституціям/людям, залученим до процесу впровадження програми, зокрема, керівництву ПРООН, Бізнес-центру, та іншим структурним підрозділам в Україні, а також громадянам, службовцям муніципалітетів, вченим, представникам бізнес-спільноти, організацій громад та іншим приватним та державним установам

Головна статистична інформація про заходи ПРООН/МПВСР за липень-вересень 2011 р.

№	Заходи	Станом до	1 кв. 2011	2 кв. 2011	3 кв. 2011	Всього з 2004
1	Територія, охоплена заходами					
a	Області (включаючи АР Крим)	12	-			12
б	Міста	29	-			29
2	Інституційний розвиток					
a	Організації громад	552	23	18	12	587
б	Мережі навчальних закладів	13	-			13
в	Мережі бізнес-структур	2	-			2
г	Мережі громадських організацій	8	-			8
д	Муніципальні ради сталого розвитку	4	-			4
е	Національний форум міст-партнерів	1	-			1
є	Національний форум ВНЗ-партнерів	1	-			1
3	Членство					
a	Кількість громадян – всього	55008	1676	1792	1501	58 195
i)	Жінок	31593	1024	791	820	33 437
ii)	Чоловіків	23425	662	1001	681	24 768
б	Загальноосвітні та дошкільні навчальні заклади	252	1			253
в	Неурядові громадські організації	92	-			92
г	Бізнес-структури	31	-			31
4	Розвиток людських ресурсів					
a	Кількість впроваджених заходів РПР	427	22	23	17	466
б	Вигодонабувачі / учасники – всього	11408	478		570	12 456
5	Покращення якості життя людей					
a	Підтримані проекти місцевих громад	272	-	0	13	285
б	Загальна вартість проектів (тис. грн) *	30767,83	-		2 518 815	30767,83
i)	Внесок громади	4114,38	-		402 562	4114,38
ii)	Частка міської ради	15238,08	-		1 191 739	15238,08
iii)	Частка ПРООН / ШАРС/ КАМР	10270,37	-		849 116	10270,37
iv)	Частка інших місцевих донорів	1145,1	-		-	1145,1
в	Статус впровадження проектів					
i)	Перерахована сума, (тис. грн.)***	28693,4	2509,3		21 124,5	31202,7
ii)	Завершені проекти	221	-		-	221
г	Прямі вигодонабувачі проектів	167934	-		335 007	167934
i)	Жінки	54927	-		15 696	54927
ii)	Чоловіки	43162	-		13 884	43162
iii)	Літні	69845	-		5 427	69845
б	Мобілізація та використання ресурсів, дол. США	Бюджет на 2011	Використано в 1 кв.	Виконання, %		
a	Рівненська міська рада	5 607,35	4 286,95	815,56		97,37
с	Кіровська міська рада	1 785,52	583,87	0,00		34,99
h	Нововолинська міська рада	1 536,49		0,00		0,00
i	Миколаївська міська рада	1 040,73	440,12	0,00		45,25
j	Долинська міська рада	17 396,01		15 800,23	11420,37	84,22
k	Сакська міська рада	18 827,88	13 095,96	0,00		74,42
l	Івано-Франківська міська рада	24 500,30	14 798,17	1 635,21		71,77
m	Джанкойська міська рада	4 816,43		0,00	766,77	17,03
o	Тульчинська міська рада	6 963,74		0,00		0,00
p	Вознесенська міська рада	1 493,22		0,00	1192,71	85,47
q	Рубіжанська міська рада	11 406,98	1 594,09	7 843,52	744,93	95,51
s	Нижньогірська селищна рада	781,81		0,00		0,00
t	Євпаторійська міська рада	3 372,47	551,41	1 832,33	652,78	96,34
U	Новоозернівська міська рада	1 369,58	1 254,00	0,00		97,97
v	Програма розвитку ООН	100 000,00	586,17	41 399,88	25692,75	68,29
w	ШАРС	275 372,03	28 614,84	44 331,31	44881,87	45,50
x	Посольство Норвегії	3 299,88	130,34	0,00		4,46
v	КАМР	73 785,06	68 929,73	661,78	2921,57	99,19
	Разом	562 882,97	134 865,65	114 319,	88 273,75	59,23

* 1 долар США = 7,99 грн. (вересень 2011)

Перегляд основних досягнень МПВСР протягом липня-вересня 2011 р.**Основними завданнями протягом кварталу було:**

- Продовження навчального курсу для вчителів з раціонального використання водних ресурсів в контексті проекту «Кожна краплина має значення»;
- Проведення навчального курсу для учнів з раціонального використання водних ресурсів в контексті проекту «Кожна краплина має значення»;
- Затвердження проектів з відновлення джерел природної води в контексті проекту «Кожна краплина має значення»;
- Початок зйомок відео-ролику про дбайливе ставлення до водних ресурсів в рамках проекту «Кожна краплина має значення»;
- Документування досвіду та кращих практик у сфері місцевого самоврядування та децентралізації;
- Підтримка міжмуніципальної співпраці та обміну досвідом між містами;
- Підготовка до публікації курсу зі стійкого розвитку для студентів;
- Публікація видання по поводженню з твердими побутовими відходами;
- Підтримка розробки навчального курсу з ОСББ;
- Мобілізація ресурсів для проекту.

1. Реформа політики та законодавства:

- Оголошено конкурс на визначення виконавця по розробці типової освітньої програми для підвищення кваліфікації голів та/або членів правлїнь ОСББ
- ПРООН/МПВСР провела конкурс на відбір консультанта для розробки навчальної програми «Управитель багатоквартирного будинку»
- У Тульчині обговорили залучення населення до проекту з інтегрованого підходу до поводження з твердими побутовими відходами
- Україна переймає європейський досвід у сфері міжмуніципального співробітництва
- Селекційна рада Проекту ПРООН/МПВСР ухвалила співфінансування восьми проектів громад
- Міністерство освіти рекомендує навчати студентів питанням сталого розвитку суспільства
- В Івано-Франківську визначають краще ОСББ
- Освіта для сталого розвитку: чи є досягнення?
- Переваги участі громад у місцевому розвитку на досвіді Рівного представлено делегації донорів

2. Розбудова інституційного потенціалу:

- 12 організацій громад було створено, членами яких є 820 жінок та 681 чоловік (9 будинків);

3. Розвиток людських ресурсів:

- 17 заходів для розвитку людських ресурсів проведено протягом кварталу, 6 з яких організовано МВП та 11 – командою управління проектом в м. Київ. В навчальних заходах взяло участь 570 учасників та учасниць, з яких 50,2% жінки та 49,8% чоловіки.
- Тренінги для членів ОСББ пройшли Тульчині та Івано-Франківську, Євпаторії та Долині.
- Організовано три тренінги з раціонального ставлення до водних ресурсів.

4. Результати комунікаційних заходів

- Протягом кварталу, відстежено 20 медіа-згадок про заходи Програми. Згадування на офіційних веб-сторінках принесло 50%, газети залишаються важливим джерелом поширення інформації про Програму і складають 40%, решта інформації з'являється на ТБ (5%) та радіо (5%) згадувань.

5. Мобілізація та використання ресурсів:

- Протягом третього кварталу для заходів Програми було мобілізовано ресурси обсягом

114 746,54 тис. дол., з яких 25 692,75 тис. дол. надані ПРООН, 44 881,87 тис. дол. – ШАРС, 2 921,57 тис. дол. – КАМР, 26 472,79 тис. дол. – «Кока-Кола Україна».

Плани на майбутнє:

- Організувати та провести тренінги по ОСББ у містах-партнерах;
- Провести тренінги з дбайливого ставлення до водних ресурсів для вчителів та учнів;
- Зняти відео в рамках кампанії «Кожна краплина має значення»;
- Профінансувати проекти з відновлення джерел питної води у відібраних містах-партнерах
- Розмістити рекламу на біг-бордах в рамках кампанії «Кожна краплина має значення»;
- Завершити підготовку навчальних матеріалів для державних службовців та організувати тренінг у співпраці з регіональними інститутами НАДУ та DESPRO;

ЗМІСТ

Головна статистична інформація про заходи Програми в першому кварталі 2011 р.,

ii

Короткий виклад досягнень МПВСР в 2011 р., *iii*

Абревіатури, *vii*

I. Контекст, 1

- 1.1 Генезис Програми, **2**
- 1.2. Досягнення Програми, **4**
- 1.3. Територія, охоплена заходами Програми, **5**

II Досягнення Програми, 6

- 2.1 Результати розвитку, **7**
 - 2.1.1 Реформи у сфері законодавства та політики, **9**
 - 2.1.2 Розбудова інституційного потенціалу, **14**
 - 2.1.3 Місцеві ініціативи сталого розвитку, **24**
 - 2.1.4 Розвиток людських ресурсів, **19**
- 2.2 Менеджмент та ефективність, **22**
 - 2.2.1 Партнерства / Зв'язки, **22**
 - 2.2.2 Результати комунікаційних заходів, **22**
 - 2.2.3 Мобілізація та використання ресурсів, **25**

III Уроки та можливості, 26

- 3.1 Нагромадження досвіду, **27**
- 3.2 Плани на майбутнє, **28**

Додатки

- 1. Фінансовий статус проектів місцевого розвитку, що впроваджуються місцевими партнерами (Угоди 2009 р.), **30**
- 2. Фінансовий статус проектів місцевого розвитку, що впроваджуються місцевими партнерами (Угоди 2010 р.), **31**
- 3. Деталі щодо підпроекту, що впроваджується за підтримки Швейцарської агенції розвитку та співробітництва, **33**
- 4. Деталі проектів громад, підтриманих Канадською агенцією міжнародного розвитку, **34**
- 5. Команда реалізації проекту та контактна інформація, **35**

Перелік таблиць

- 1. Досягнення цільових показників розвитку МПВСР в 1-му кварталі 2011 р., **7**
- 2. Інституційний розвиток у містах-партнерах у першому кварталі 2011 р., **14**
- 3. Статус завершення проектів (2004-2011), **19**
- 4. Заходи з розвитку людських ресурсів в I кв. 2011, **19**
- 5. Кількість згадок у мас-медіа в I кв. 2011 році, **22**
- 6. Мобілізація та використання ресурсів в розрізі донорів в 2011 р., дол., **25**

Перелік карт

- 1. Територія, охоплена заходами МПВСР, **3**

Перелік схем

- 1. Бачення заходів МПВСР у 2011 році, **7**

Перелік вставок

1. Місто Гола Пристань ділиться досвідом широкої участі громад в місцевому розвитку через організацію толоқ, **16**
2. Шкільна громада в Євпаторії ремонтує туалети та замінює старі труби водопостачання та каналізації, **17**

АБРЕВІАТУРИ

ОУ	Освітні установи
ОСББ	Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків – неприбуткове товариство, створеним власниками житлових і нежитлових приміщень, розміщених в багатоквартирному будинку для сприяння управлінню спільної власності та утримання, обслуговування та управління неподільною сумісною власністю
ОГ	Організація громади
ІКТ	Інформаційно-комунікаційні технології
КАМР	Канадська агенція міжнародного розвитку
УЦРТ	Українські цілі розвитку тисячоліття
МПВСР	Муніципальна програма врядування та сталого розвитку
МВП	Муніципальний відділ підтримки
НГО	Неурядова громадська організація
НФМП	Національний форум міст-партнерів
ОЖ	Організація жителів
СР	Сталий розвиток
ШАРС	Швейцарська агенція розвитку та співробітництва
МСП	Малі та середні підприємства
грн.	Українська гривня
ПРООН	Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй
DESPRO	Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні»

Розділ ПЕРШИЙ

КОНТЕКСТ

1.1. Генезис Програми, с. 2

1.2. Територія, охоплена заходами Програми, с. 5

1.1 ГЕНЕЗИС ПРОГРАМИ

Передумови

Підготовча фаза «Муніципальної програми врядування та сталого розвитку» (МПВСР) ПРООН в Україні була започаткована у квітні 2004 р. для розробки спільного та прозорого механізму локалізації принципів сталого розвитку. У 2005 році Програма увійшла у другу фазу своєї діяльності для демонстрації ефективності громадсько-приватного партнерства з метою вирішення соціальних, економічних та екологічних проблем у містах. Третя фаза – «Муніципальне врядування та розширення повноважень громад» – передбачена на період 2008-2012 рр. Програма зареєстрована Міністерством економіки України та виконується Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй.

МПВСР є частиною Програми місцевого розвитку (ПМР) ПРООН / Україна разом з іншими проектами, такими як «Програма розвитку та інтеграції Криму», «Чорнобильська програма відродження та розвитку», «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» та «Створення безпечного середовища для молоді України». Програма місцевого розвитку слугує парасольковою програмою для сприяння підтримуваному громадянами місцевому розвитку та місцевому демократичному врядуванню в Україні через модель сталого розвитку за участі громад. Головними двосторонніми донорами, що підтримують проектні заходи ПРООН/МПВСР є Швейцарська агенція розвитку та співробітництва, Канадська агенція міжнародного розвитку та Посольство Королівства Норвегія в Україні.

Мета, стратегія та схема виконання

Метою МПВСР є сприяння врядуванню за широкої участі громадян для покращення якості життя населення міст України.

За стратегією, Програма втілюється на засадах партнерства, що базується на зобов'язаннях щодо співфінансування, власності та сталості. Діяльність Програми здійснюється через місцевих та національних партнерів з громадського та приватного секторів. Основними партнерами є міські ради, місцеві громади, Парламентський комітет із питань державного будівництва та місцевого самоврядування; Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України; Інститут хімічних технологій Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Рубіжне), Національний університет водного господарства та природокористування (м. Рівне) та Таврійський гуманітарно-екологічний інститут (м. Сімферополь).

Використовуючи підхід соціальної мобілізації, Програма сприяє створенню відповідних організацій місцевих громад жителів, навчальних закладів та організацій громадянського суспільства. Ці організації засновуються в обраних містах України за принципами самопомогі та ефективного врядування. З допомогою інтервенцій Програми, інституційна спроможність цих організацій розбудовується таким чином, аби вони були спроможними планувати, мобілізувати ресурси та визначати пріоритети щодо вирішення своїх соціальних, економічних та екологічних проблем у сталий спосіб, що, у кінцевому підсумку, приводить до досягнення українських Цілей розвитку тисячоліття. Це відбувається за підтримки відповідних міських рад та інших національних / міжнародних агенцій із розвитку. Міські ради включають плани громад до власних загальноміських планів розвитку та виділяють ресурси на впровадження таких планів. Таким чином, процес сталого місцевого розвитку відбувається у повному сенсі за принципом «знизу-вгору». Він рухається від місцевого рівня по всій схемі до національного рівня.

Проект працює на трьох рівнях – громади, міста та національному рівні. Напрями діяльності на кожному рівні наведено далі.

Розвиток вмінь місцевих громад вирішувати проблеми місцевого розвитку

- Проект підтримує формування організацій громад за широкої участі громадян у містах України - об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ), обслуговуючих кооперативів, громадських організацій шкіл та дитсадків та їх мереж.
- Розвиток спроможності місцевих громад чітко окреслити та реалізувати місцеві ініціативи для сталого розвитку в партнерстві з місцевою владою.
- Підтримка міжгалузевих (соціально-економічних та екологічних) ініціатив для сталого розвитку шляхом надання малих грантів на засадах співфінансування.

Підвищення ефективності роботи органів місцевого самоврядування для покращення надання послуг

- Розвиток інституційного потенціалу (створення муніципальних відділів підтримки громадських ініціатив та розвиток спроможності їхніх працівників).
- Дорадчі послуги, організація тренінгів, логістична підтримка стратегічного планування, впровадження системи управління якістю муніципальних послуг відповідно до міжнародної системи ISO, проведення громадських слухань, сприяння інтегруванню планів організацій громад до планів розвитку міст.
- Підтримка муніципалітетів у впровадженні електронного врядування, інноваційних практик управління твердими побутовими відходами, енергоефективності, реформи житлово-комунального господарства та ін.
- Інформаційно-комунікаційні технології – підтримка створення сучасних офіційних веб-сторінок для ефективної комунікації місцевої влади та громад.
- Підтримка міжмуніципальної співпраці між містами-партнерами для обміну досвідом.
- Ознайомчі візити для службовців органів місцевого самоврядування із метою вивчення успішного досвіду застосування підходу до місцевого розвитку за участю громади, східно-західні обмінні візити для ознайомлення з досвідом та практикою місцевого самоврядування.
- Підвищення обізнаності щодо Цілей Розвитку Тисячоліття, сталого розвитку, енергоефективності та людського розвитку.

Заходи у сфері політики та законодавства

- Накопичення та поширення досвіду у сфері децентралізації та місцевого самоврядування по всій Україні (шляхом проведення досліджень, семінарів, конференцій, круглих столів та ін.).
- Співпраця з Комітетом Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування, Міністерством регіонального розвитку, будівництва та з питань житлово-комунального господарства України, для сприяння реформі місцевого самоврядування та децентралізації в Україні.
- Аналітичне дослідження стану місцевого самоврядування, залучення громадян до процесу прийняття рішень на місцевому рівні.
- Консультації для органів державної влади з метою удосконалення надання житлово-комунальних послуг.
- Тренінги для посадових осіб центральних органів влади та органів місцевого самоврядування з курсу «Децентралізація та ефективне місцеве самоврядування», підходів залучення громад до процесу прийняття рішень щодо місцевого розвитку, розробка місцевих стратегій для сталого розвитку.
- Підготовка майбутнього покоління, компетентного у питаннях підходу до місцевого розвитку за участю громади, глобальних проблем людства та сталого розвитку, через впровадження навчального курсу «Сталий розвиток суспільства» в українських вищих навчальних закладах.

1.2.ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМИ ЗА 7 РОКІВ

Рівень громади: Муніципальні відділи підтримки (МВП) були створені в 29 містах-партнерах задля мобілізації місцевих громад та підтримки проектів місцевого розвитку. Завдяки роботі МВП було створено більш ніж 570 організацій громад в секторі житлово-комунального господарства та навчання; покращилися умови проживання більш ніж 165 тисяч міських жителів через надання малих грантів для більш ніж 270 проектів громад, що були реалізовані на засадах спів- фінансування.

Загалом, ПРООН надала малі гранти для підтримки **272** проектів, що спрямовані на покращення місцевої інфраструктури та сприяння сталому розвитку. Загальна вартість цих проектів сягає 30,77 млн. грн. Реалізація цих проектів безпосередньо покращила умови проживання більш ніж 167 тис. людей. Досвід Програми свідчить, що об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ) – юридична форма організації жителів будинку, що сприяє власності, обслуговуванню та управлінню створеної та відремонтованої інфраструктури.

Муніципальний рівень: Навчання посадовців та службовців органів місцевого самоврядування та майбутнього покоління (більше 11 тисяч вигодонабувачів) дало змогу широко застосовувати підхід до місцевого розвитку за участю громади. Потенціал системи муніципального управління в сфері надання громадських послуг та широкого залучення місцевих громад в процес прийняття рішень, посилювався через підтримку розробки Стратегічного плану для одного міста, впровадження системи управління якістю муніципальних послуг відповідно до стандарту ISO 9001:2008 для п'ятиох міст, впровадження засобів електронного врядування через створення офіційних веб-сторінок для 18 муніципалітетів та ін.

ПРООН/МПВСР зміцнює порозуміння між Східною і Західною Україною шляхом поширення інформації та обміном досвіду між посадовцями та організаціями громад міст Східної та Західної України. Програма підтримала 9 обмінних візитів, в яких взяли участь 321 посадовця (міські голови, їх заступники, голови департаментів), представники навчальних закладів та місцевих громад з 20 областей України.

В 2010-2012 роках Програма за підтримки Швейцарсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні» розробляє проект міжмуніципальної співпраці щодо поводження з твердими побутовими відходами в Тульчинському районі. Цей проект є унікальним для України та допоможе покращити якість послуг, пов'язаних зі збором, сортуванням, вивезенням та утилізацією або переробкою твердих побутових відходів для більш ніж 30 тис. мешканців району.

На додачу до проектів розвитку інфраструктури, МПВСР пропонує принципи гендерної рівності та підвищує обізнаність з найважливіших питань сталого розвитку, запобігання ВІЛ/СНІДу, прав людини, прав споживача та енергоефективності в 12 містах. Проект підтримав запровадження курсу зі сталого розвитку в школах для того, щоб виховувати в майбутнього покоління правильне ставлення до ресурсів та навколишнього середовища. 4 тренінги було проведено в 2010 році, після чого 26 шкіл включили цей курс в навчальну програму та понад 900 учнів матимуть змогу прослуховувати цей курс в 4 містах-партнерах.

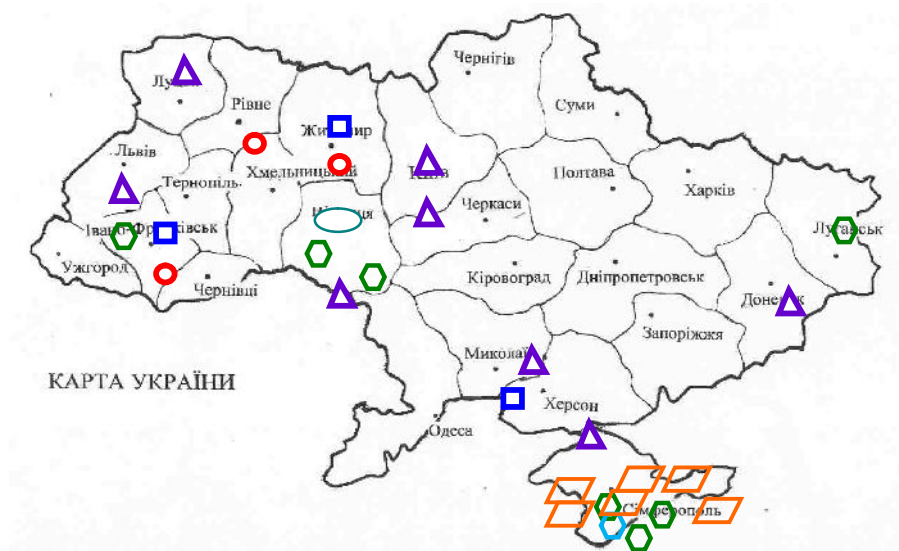
Національний рівень: На національному рівні діалог було підтримано завдяки виробленим рекомендаціям для Міністерства з питань житлово-комунального господарства України щодо реформи системи комунального господарства через формування та функціонування об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ), системи поводження з твердими побутовими відходами в містах та ролі населення міста в сортуванні сміття; підтримка зусиль Міністерства регіонального розвитку та будівництва України щодо міжмуніципальної

співпраці; електронне врядування; внесок у Парламентські слухання щодо порядку денного місцевого самоврядування та ін.

Завдяки діяльності Проекту вдалося підняти питання розвитку малих міст на національний рівень. МПВСР організувала круглий стіл, де міські голови мали можливість визначити ключові проблеми розвитку малих міст. Також, проект підтримав професійний аналіз запровадження Національної програми підтримки розвитку малих міст на 2004-2009 року та виробили рекомендації для нової Програми на 2011-2015 роки. Це дослідження було прийнято до уваги при розробці Державної програми розвитку малих міст на 2011-2015 роки. Прийняття цієї програми стало проривом в сфері державної підтримки малих міст, що становлять 75% міст України.

1.3. ТЕРИТОРІЯ, ОХОПЛЕНА ЗАХОДАМИ ПРОЕКТУ

МПВСР працює в 24 містах та 5 селищах з 12 областей України, зокрема в містах Івано-Франківськ, Галич, Долина (Івано-Франківська область); Рівне; Житомир, Новоград-Волинський (Житомирська область); Миколаїв, Вознесенськ (Миколаївська область); Кагарлик, Українка (Київська область); Нововолинськ (Волинська область); Могилів-Подільський, Тульчин, Калинівка, Вінниця (Вінницька область); Львів (Львівська область), Кіровське (Донецька область); Рубіжне (Луганська область); Гола Пристань (Херсонська область) Саки, Джанкой, Щолкіне, Євпаторія, Бахчисарай та селища міського типу Нижньогірський, Красногвардійське, Первомайське, Зуя та Новоозерне (АР Крим).

Карта - 1: Територія, охоплена заходами МПВСР

Де:

- Пілотні міста-партнери 2004 р.
- Міста-партнери 2005 р.
- Міста-партнери 2006 р.
- Міста-партнери 2007 р.
- Міста-партнери 2008 р.
- Міста-партнери 2009 р.
- Міста-партнери 2010 р.

Розділ ДРУГИЙ

ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМИ

2.1 Результати розвитку, 7

2.1.1 Реформи у сфері законодавства та політики, 9

2.1.2 Розбудова інституційного потенціалу, 14

2.1.3 Місцеві ініціативи сталого розвитку, 24

2.1.4 Розвиток людських ресурсів, 19

2.2 Менеджмент та ефективність, 22

2.2.1 Партнерства / Зв'язки, 22

2.2.2 Результати комунікаційних заходів, 22

2.2.3 Мобілізація та використання ресурсів, 25

2.1 РЕЗУЛЬТАТИ РОЗВИТКУ

Протягом другого кварталу 2011 р., ПРООН/МПВСР зосереджувалася на плануванні заходів в контексті проекту «Кожна краплина має значення»; документуванні досвіду та кращих практик місцевого самоврядування і децентралізації; наданні підтримки міжмуніципальним ініціативам та обміну досвідом між містами; проведенню діалогу з НАДУ та Швейцарсько-українським проектом «Підтримка децентралізації в Україні» та проектом ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» щодо навчального курсу для державних службовців; організації першого семінару з ТПВ в рамках міжмуніципальної співпраці за участі партнерів в Тульчині; організації прес-туру до міста Рівне, яке успішно засвоїло механізм Програми; узагальненні та друку аналітичних матеріалів і рекомендацій з е-врядування; організації конференції МВП як тренінгу для працівників МВП. Очікувані результати в проекті за рік відображені на Схемі-1:

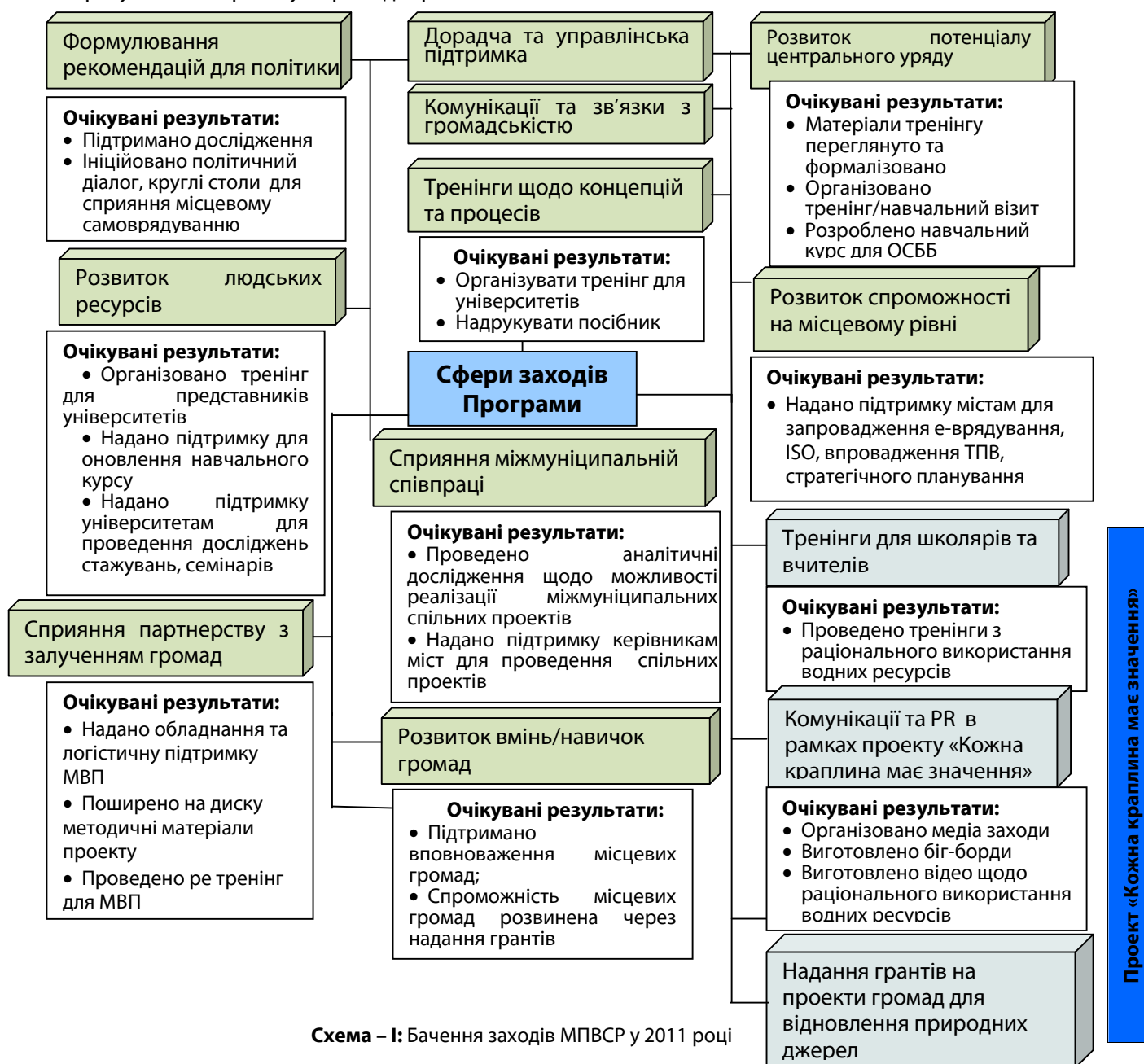

Схема – I: Бачення заходів МПВСР у 2011 році

Таблиця – I: Досягнення цільових показників розвитку МПВСР в 3-му кварталі 2011 р.

№	Очікувані результати	Донор, що підтримує	Річний цільовий показник	Досягнення у 2 кварталі 2011 р.	%
1	Посилення потенціалу центральних органів влади щодо децентралізації фінансових і адміністративних повноважень для підтримки місцевого розвитку	ПРООН, ШАРС	<p>1. Розроблено два пакети рекомендацій/пропозицій щодо покращення надання громадських послуг (СУЯ, е-врядування)</p> <p>2. Підтримано проведення трьох круглих столів (в т.ч. засідання Національного форуму міст-партнерів), зустрічі робочих груп щодо місцевого самоврядування, реформи житлово-комунального господарства, децентралізації</p> <p>3. Розроблено та впроваджено тренінговий курс щодо ключових питань місцевого самоврядування у партнерстві з НАДУ</p> <p>4. Проведено навчання для 50 державних службовців та службовців о.м.с. (чол. та жін.) щодо ключових питань місцевого самоврядування</p> <p>5. Розроблено тренінгову програму для лідерів ОСББ та управителів будинків</p> <p>6. Дві кращі моделі доброго врядування, розроблені за підтримки проекту, визнано на національному рівні для поширення та повторення</p> <p>7. Навчальний курс "Сталий розвиток суспільства" отримав гриф Міністерства освіти, науки, молоді та спорту України для ширшого поширення</p>	<p>1. Розроблено один пакет рекомендацій щодо е-врядування і поширено серед усіх міст України</p> <p>2. Підтримано два круглих столи на тему ЖКГ та міського врядування</p> <p>3. Створено між проектну робочу групу щодо розробки модулів курсу</p> <p>4. Розроблене технічне завдання консультанту/ групі консультантів з розробки навчального курсу з ОСББ</p> <p>5. За підтримки ПРООН/МПВСР розроблено дві найкращі моделі зразкового врядування, затверджені на національному рівні та рекомендовані для наслідування.</p> <p>6. Навчальний план програми стійкого розвитку отримав гриф Міністерства освіти і науки України</p>	<p>50</p> <p>75</p> <p>25</p> <p>100</p> <p>100</p> <p>100</p>
2	Посилення потенціалу місцевих органів влади прозоро визначати і впроваджувати стратегії місцевого розвитку, надавати громадські послуги і сприяти місцевому розвитку	ПРООН, ШАРС, міста-партнери	<p>1. В 2 містах впроваджено інноваційні практики врядування (е-врядування, СУЯ, енергоефективні практики)</p> <p>2. 80 місцевих лідерів та керівників обласних/місцевих посадовців (чол. та жін.) пройшли навчання з управління та обслуговування, управління житлово-комунальним господарством та ОСББ</p> <p>3. Підтримано 1 міжмуніципальну ініціативу з управління ТПВ</p>	<p>1. 38 місцевих керівників та (чол. та жін.) пройшли навчання з управління та обслуговування, управління житлово-комунальним господарством та ОСББ</p> <p>2. Ініційовано 1 міжмуніципальну ініціативу з управління ТПВ</p>	<p>50</p> <p>100</p>

3	Зміцнення потенціалу громад для покращення соціальних, економічних та екологічних умов проживання	ПРООН, ШАРС, КАМР	1. Створено 30 організацій	1. Створено 18 організацій громад	73
			2. З них 20 ОСББ	2. З них 18 ОСББ	75
			3. Проведено навчання для 200 членів ОСББ (чол. та жін.) з управління та обслуговування житлом, особливістю ОСББ	3. Проведено навчання для 40 працівників та працівниць МВП щодо підходу до місцевого розвитку і планування за участі громад	80
			4. Проведено навчання для 50 працівників та працівниць МВП щодо підходу до місцевого розвитку і планування за участі громад		
			5. Проведено навчання щодо важливих питань людського розвитку для 100 осіб (чол. та жін.)		
			6. Підтримано 10 ініціатив зі сталого розвитку у сфері жкг, що принесли користь 500 особам		

Опис досягнень Програми можна знайти у наступному розділі. Результати, що були досягнуті у сфері реформ законодавства і політики для сталого місцевого врядування та надання послуг відображено у розділі «Реформи у сфері законодавства і політики» (2.1.1); здобутки розвитку інституційного потенціалу управління за широкої участі громадян висвітлені у розділі «Розвиток інституційного потенціалу» (2.1.2); місцеві ініціативи сталого розвитку (2.1.3); досягнення у сфері розвитку людських ресурсів (2.1.4); діяльність щодо розробки рекомендацій з питань муніципального управління та управління проектами відображено у розділі «Менеджмент та ефективність» (2.2), Мобілізація та Використання ресурсів (2.2.3).

2.1.1 Реформи у сфері законодавства і політики

Досвід здобутий на місцевому рівні, особливо у сфері децентралізації і місцевого самоврядування, вноситься ПРООН/МПВСР та НФМП для проведення діалогу і вдосконалення політики. Це здійснюється через дослідження у сфері політики, семінари, конференції, круглі столи, тощо.

А). Оголошено конкурс на визначення виконавця по розробці типової освітньої програми для підвищення кваліфікації голів та/або членів правлінь ОСББ

Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України спільно з проектом ПРООН «Муніципальна програма врядування та сталого розвитку» ініціювали конкурс по розробці типової освітньої програми для підвищення кваліфікації голів та/або членів правлінь об'єднань співвласників багатоквартирного будинку.

У 1992 році Верховна Рада України прийняла закон «Про приватизацію державного житлового фонду», який дозволив українцям, які мешкають в багатоквартирних будинках, приватизувати квартири, в яких вони проживають.

«Згідно із Законом, жителі, які приватизували квартири в багатоквартирних будинках, стали співвласниками всіх службових приміщень, структурних елементів та технічних систем цих будинків та заохочувались до створення об'єднань співвласників з тим, щоб забезпечити

ефективне використання та утримання свого спільного нерухомого майна (багатоквартирних будинків). Проте більшість українців, які проживали в багатоквартирних будинках, змогли приватизувати свої квартири, але не створили об'єднань співвласників. Тому, більшість багатоквартирних будинків в Україні досі утримуються місцевими комунальними підприємствами, відомими під назвою ЖЕКи. З ряду політичних та економічних причин ЖЕКи не можуть належним чином утримувати та підтримувати багатоквартирні будинки в задовільному технічному стані. В результаті цього, сьогодні структурні елементи та технічні системи практично всіх багатоквартирних будинків, збудованих до 2000 року, потребують капітального ремонту», говорить **Леонід Туловський**, експерт ПРООН/МПВСР з управління якістю.

Загальнодержавна програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2010-2014 роки передбачає посилення (шляхом створення об'єднань співвласників в багатоквартирних будинках (ОСББ)) впливу власників розміщених в багатоквартирних будинках приміщень на покращення надання послуг з утримання будинків та створення конкурентного ринку послуг, що надаються професійними менеджерами багатоквартирних будинків. В той же час кожне об'єднання співвласників зберігатиме право обирати: або утримувати свій будинок та вести його справи самостійно, або виступити в якості споживача запропонованих ринком професійних послуг, обираючи та укладаючи договір з професійними управителями житла на конкурентних засадах.

Створення цивілізованих ринкових відносин між споживачами та постачальниками управлінських послуг в галузі нерухомого багатоквартирного майна вимагає достатньої підготовки представників споживачів (голів правлінь ОСББ) та наявності у постачальників послуг високо професійного ставлення до своїх обов'язків.

Під час VI-ї щорічної конференції малих міст України, що проходила 6-7 липня 2011 року в м. Українка Київської області Наталія Олійник, директор департаменту стратегії реформування ЖКГ Міністерства регіонального розвитку, будівництва і житлово-комунального господарства України, презентувала спільні плани роботи ПРООН/МПВСР та Міністерства щодо розробки типової навчальної програми підвищення професійної кваліфікації голів та членів правлінь ОСББ.

У більшості міст України до 80% багатоквартирних будинків потребують негайної реконструкції, створення в них об'єднань співвласників, розвитку їх спроможності професійно управляти ресурсами та утримувати спільну власність силами своєї організації або наймаючи професійних надавачів послуг. Тому вкрай необхідною є розробка типової освітньої програми для підвищення кваліфікації голів та/або членів правлінь об'єднань співвласників багатоквартирного будинку, сказала **Наталія Олійник**.

Проект ПРООН/МПВСР сприяє впровадженню такої політики, практик і процедур, які, при використанні їх муніципальною владою, покращують умови життя населення, якість муніципальних та адміністративних послуг, забезпечують участь жителів у процесі прийняття рішень на місцевому рівні та сталий розвиток територіальних громад. Для того, щоб розпочати позитивні зміни у певних секторах муніципального управління та послуг, проект надає допомогу своїм містам-партнерам у формі тренінгів, освітньої літератури, інформаційних та аналітичних звітів, професійних консультацій та рекомендацій, а також малих грантів на реалізацію проектів місцевих громад.

У 2009 році проект ПРООН/МПВСР розробив та представив у містах-партнерах навчальний курс, у формі інформаційних та освітніх семінарів, для керівників та активістів ОСББ та членів груп, утворених найбільш активними власниками квартир, які ініціювали створення в своїх будинках ОСББ. На сьогодні такі тренінги проведені у 10 містах, в т.ч. Івано-Франківськ, Львів, Рівне, Рубіжне, Вознесенськ, Могилів-Подільський, Євпаторія, Нововолинськ, Тульчин, Саки. У

рамках цих семінарів експерт проекту з управління якістю Леонід Туловський надав учасникам та учасницям інформацію та роз'яснення про норми чинного законодавства, завдання та функції ОСББ, роль співвласників у ньому, принципи управління організацією, бухгалтерського обліку, правил експлуатації та утримання багатоквартирного будинку, енергозбереження, про земельні питання тощо. У результаті, більшість з представників (членів правління) ОСББ, які відвідали семінари, почали більш професійно виконувати свої обов'язки; мешканці багатоквартирних будинків почали більш активно створювати свої об'єднання; населення стало більш грамотно вести діалог з місцевою владою з питань планування та реалізації проектів місцевого розвитку на основі спільної участі та співпраці.

Аналіз результатів, досягнутих в містах-партнерах місцевими ОСББ за участю місцевої влади та ПРООН/МПВСР, показує, що багато голів та членів правління ОСББ, так само як і багато спеціалістів наразі існуючих житлово-комунальних підприємств (ЖЕКів), за умови отримання належного навчання, мають великий потенціал стати професійними менеджерами, які надаватимуть професійні послуги більше ніж одному багатоквартирному будинку/об'єднанню співвласників. Інформація, отримана від Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, аналіз форумів та Інтернет-видань, показує, що ситуація є подібною й в багатьох з інших міст України. Розроблена освітня програма буде затверджена Міністерством освіти, науки, молоді та спорту та Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, та включена до переліку програм основних навчальних закладів, які надають в Україні післядипломну освіту, для підвищення кваліфікації голів та/або членів правління об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ).

Б). ПРООН/МПВСР провела конкурс на відбір консультанта для розробки навчальної програми «Управитель багатоквартирного будинку»

На підтримку виконання завдань загальнодержавної програми реформування житлово-комунального господарства на 2009-2014 рр. ПРООН/МПВСР провела конкурс на розробку типової освітньої програми для отримання кваліфікації «Управитель багатоквартирного житлового будинку». Поява фахівців такої кваліфікації на ринку надання послуг в ЖКГ передбачається програмою реформування і обумовлена необхідністю демонополізації послуг та розвитку інституту управителів багатоквартирних житлових будинків.

Уже три роки в Україні діє загальнодержавна програма реформування житлово-комунального господарства на 2009-2014 роки, що передбачає запровадження ефективніших форм управління багатоквартирними житловими будинками. Планується, що до 2014 р. Значна частина багатоквартирних будинків

управлятимуться ОСББ.

Більшість ОСББ лише зараз починають свою діяльність, але існує ряд причин, які стримують їхній розвиток, зокрема, низька поінформованість населення стосовно переваг, які надає створення такого об'єднання співвласників, брак необхідних знань для ефективного ведення діяльності ОСББ, управління повсякденними справами, експлуатації та обслуговування будинку.

У зв'язку з цим Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України спільно з Міністерством освіти, науки, молоді та спорту України визначили за необхідне розробити та запровадити типову освітню програму, спрямовану на отримання спеціальності «Управитель багатоквартирного житлового будинку».

Виконання цього завдання активно підтримувала ПРООН/МПВСР, оскільки це повністю відповідає напрямкам діяльності Проекту та дозволяє покращити умови проживання жителів міст, залучати їх до процесу обговорення та прийняття рішень на місцевому рівні задля забезпечення сталого розвитку територіальних громад. Співпрацюючи з містами-партнерами ПРООН/МПВСР сприяє позитивним змінам у сфері муніципальних послуг, проводячи навчальні семінари, надаючи професійні консультації та рекомендації, а також забезпечуючи необхідною літературою.

В рамках проекту ПРООН/МПВСР оголошує конкурс на відбір консультанта/експерта для розробки освітньої програми з метою отримання кваліфікації «Управитель багатоквартирного житлового будинку». Передбачається, що програма буде включена до переліку програм навчального закладу післядипломної освіти.

В). У Тульчині обговорили залучення населення до проекту з інтегрованого підходу до поводження з твердими побутовими відходами

28 липня у Тульчині відбулось засідання робочої групи на тему участі населення в проекті з інтегрованого підходу до поводження з твердими побутовими відходами. В рамках зустрічі за участі представників ПРООН/МПВСР, проекту DESPRO, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, місцевої влади, експерта з міжмуніципального співробітництва з Представництва ПРООН в Македонії обговорили досвід Тульчинського району у сфері налагодження роздільного збирання, сортування та утилізації сміття, здобутки та потенційні ризики, а також обговорили можливі шляхи залучення громадськості до поводження з ТПВ.

У робочій зустрічі взяли участь п. **Боран Іваноскі**, керівник компоненту щодо розвитку потенціалу та управління знаннями Програми "Міжмуніципальне співробітництво з метою підвищення якості адміністративних послуг та вступу до ЄС" (ПРООН Македонія), **Людмила Полтораченко**, заступник директора департаменту благоустрою та комунального обслуговування – начальник відділу поводження з побутовими відходами Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, **Ірина Скалій**, Керівник Проекту ПРООН «Муніципальної програми врядування та сталого розвитку», **Леонід Туловський**, спеціаліст з управління якістю Проекту ПРООН/МПВСР, **Олена Урсу**, експерт із врядування та сталого розвитку Проекту ПРООН/МПВСР, **Андрій Артов**, експерт проекту DESPRO з питань поводження з ТПВ, та ін.

В рамках засідання **Валерій Весняний**, Тульчинський міський голова, ознайомив гостей зі станом реалізації міжмуніципального проекту з питань інтегрованого підходу до поводження з твердими побутовими відходами на місцевому рівні (охоплює м. Тульчин, с. Суворівка та с. Кинашів). **П Весняний** звернув увагу присутніх на ряд ризиків, пов'язаних з плануванням та впровадженням інтегрованого підходу до системи поводження з ТПВ. Серед них особливої уваги вимагає проблема низької поінформованості населення у цій сфері, брак коштів на реалізацію інфраструктурних проектів та довгий процес планування.

Зі свого боку представники ПРООН/МПВСР представили досвід та форми роботи з населенням у рамках ініціатив та проектів міст України з питань поводження з твердими побутовими відходами. Зокрема, було озвучено успішний досвід впровадження роздільного збирання, сортування, вивезення та утилізації сміття в Івано-Франківську у 2007 році. Проект реалізовувався силами громади за фінансової підтримки ЄС та технічної підтримки ПРООН/МПВСР, а зараз здобув продовження на наступні роки за підтримки ЄС. **Олена Урсу** також детально розповіла про співпрацю ПРООН/МПВСР з екологічним клубом «Еремус» у сфері просвітницької діяльності стосовно енергоефективності, а також перспективи

транслявання цього досвіду на тему роздільного збирання та сортування сміття. Можливі форми залучення населення включають роботу з дітьми та молоддю через проведення тематичних виховних годин у школах з метою формування екологічно-орієнтованої мотивації, розробку ряду публікацій на цю тему, як для дітей так і для працівників ЖЕКів, членів ОСББ, та ін.

За підсумками зустрічі учасники робочої групи визначили подальші кроки щодо залучення громадян міста та району до проекту по поводженню з ТПВ.

Г). Україна переймає європейський досвід у сфері міжмуніципального співробітництва

Україна перебуває на стадії вивчення нового досвіду у сфері міжмуніципального співробітництва, що вже неодноразово довів свою ефективність на практиці у європейських країнах. Тим не менше, тематика доволі нова для України і потребує додаткового вивчення, зокрема, з точки зору відповідності до законодавства. З метою аналізу існуючих можливостей та бар'єрів, висвітлення переваг та напрацювання рекомендацій у цій сфері в Україні з робочим візитом перебував пан Боран Іваноскі, керівник компоненту щодо розвитку потенціалу та управління знаннями Програми

"Міжмуніципальне співробітництва з метою підвищення якості адміністративних послуг та вступу до ЄС" (ПРООН Македонія).

Сьогодні адміністративна та територіальна система України представлена понад 30 тисячами органів місцевої влади різних рівнів. Це Автономна республіка Крим, 24 області, міста з особливим статусом Київ та Севастополь, 498 районів та 29815 населених пунктів, включаючи 454 міські спільноти. Не рідко маленькі територіальні одиниці (села, поселення і навіть містечка) розташовані на території великих міст, або ж є настільки малими, що не мають достатньо адміністративних та бюджетних можливостей щодо надання послуг громадянам цих територіальних одиниць якісно та в повному обсязі.

Доволі часто муніципалітети стикаються зі схожими проблемами, вирішення яких вимагає об'єднаних зусиль. Серед таких – поводження з твердими побутовими відходами, очищення водойм, парків, лісів, розвиток інфраструктури на користь розвитку туризму в Україні. В таких випадках міжмуніципальної співпраці не уникнути. На жаль, на заваді стоять: відсутність знань, відповідного законодавства та фіскальні обмеження. Саме тому цим питанням зацікавились органи місцевої влади.

З досвіду Македонії, міжмуніципальне співробітництво встановлюється з метою спільного виконання функцій, які відносяться до компетенції муніципалітетів, виконання спільних функцій та досягнення спільних інтересів і цілей. Для цього муніципалітети об'єднують фінансові, матеріальні та інші ресурси.

Міжмуніципальне співробітництво може забезпечуватися шляхом:

а) створення органів міжмуніципального співробітництва:

- спільного робочого органу та комісії;
- спільного адміністративного органу;

b) створення спільних публічних служб:

- спільного публічного підприємства;
- спільної публічної установи.

(2) Міжмуніципальне співробітництво може також забезпечуватися шляхом укладення контрактів на:

- об'єднання фінансових, матеріальних та інших ресурсів;
- виконання певних функцій одним муніципалітетом від імені одного чи декількох інших муніципалітетів.

Завдяки впровадженню цих форм співробітництва в Македонії, було налагоджено 19 партнерств, що охоплюють 40 муніципалітетів, або майже половину всіх існуючих в Македонії (всього - 84). (Переглянути закон "Про міжмуніципальне співробітництво" Македонії).

Питання міжмуніципальної співпраці в Україні ще не розкриті, в порівнянні з європейським досвідом, який доволі успішно застосовується на практиці. Втім, Україна завжди готова переймати і застосовувати на практиці прогресивні підходи і рекомендації. З цією метою з 24 по 30 липня Україна вітала з візитом пана Борана Іваноскі, керівника компоненту щодо розвитку потенціалу та управління знаннями Програми "Міжмуніципальне співробітництво з метою підвищення якості адміністративних послуг та вступу до ЄС" (ПРООН Македонія). В рамках візиту пан Іваноскі зустрівся з представниками ПРООН, МПВСР, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ з метою провсти аналіз існуючої ситуації та визначити ключові області роботи у сфері міжмуніципальної співпраці.

З метою вивчення ситуації на місці, пан Іваноскі відвідав з робочим візитом м Тульчин, Вінницька обл., де з представниками місцевої влади обговорив низку питань у сфері поводження з твердими побутовими відходами та залучення громадян до цього процесу. Учасники зустрічі також розглянули успішний досвід Івано-Франківська в сфері роздільного збирання, сортування, вивезення та переробки сміття, що в результаті дозволив скоротити кількість сміттєзвалищ, зекономити енергоресурси, підтримати ідею вторинної переробки сировини.

Базуючись на отриманій інформації, пан Іваноскі підготував концепцію з практичними рекомендаціями по покращенню міжмуніципальної співпраці та подати її на розгляд ПРООН для практичного використання.

Д). Селекційна рада Проекту ПРООН/МПВСР ухвалила співфінансування восьми проектів громад

4 серпня селекційна рада Проекту ПРООН/МПВСР розглянула та затвердила вісім проектних заявок від місцевих громад муніципалітетів Івано-Франківська, Долини, Новоград-Волинського, Рівного та Бахчисараю.

З них, три проектні заявки пов'язані з покращенням умов життя місцевих мешканців та покращення умов у школах та закладах для дошкільнят.

Перелік організацій, що пройшли відбір на співфінансування проектів:

- Долина, ОСББ «Затишна оселя на незалежності», 47 874 грн спрямовані на заміну віконних конструкцій

- Бахчисарай, громадська організація «Буратіно», 92 956 грн спрямовані на ремонт каналізації, туалетів та пральні
 - Новоград-Волинський, громадська організація «Спільна мета» на базі школи №46 237 500 грн на ремонт 11 туалетів.
- Ще п'ять з восьми проектних заявок затверджено в рамках спільного проекту ПРООН/МПВСР та компанії Кока-Кола на відновлення джерел природної води.
- Перелік міст партнерів Проекту ПРООН/МПВСР, що пройшли відбір на спів фінансування відновлення джерел питної води.
- Долина, Центр підтримки та розвитку реформ (78 218 грн and 23 740 грн)
 - Івано-Франківськ, мережа шкіл Івано-Франківська «Здорова Дитина» (92 680 грн)
 - Новоград-Волинський, мережа навчальних закладів м. Новоград-Волинського (17 200 грн)
 - Рівне, громадська організація «ЕКОДІМ» (108 000 грн)
- На даний час на розгляді селекційної ради Проекту ПРООН/МПВСР також знаходяться дві проектні заявки на ремонт системи опалювання та встановлення євро-вікон від громад Джанкою та Калинівки.

Е). Міністерство освіти рекомендує навчати студентів питанням сталого розвитку суспільства

Сталий розвиток суспільства – одне з пріоритетних завдань не лише України, а й усього світу, адже спонукає до гармонійного розвитку шляхом раціонального використання ресурсів, не ставлячи під загрозу потреби майбутніх поколінь.

Ідея сталого розвитку суспільства закладена у Декларації тисячоліття ООН 2000 року. Підписавши декларацію, Україна взяла на себе зобов'язання сприяти розвитку суспільства, виконуючи 15 основних завдань щодо зниження рівня бідності, розширення доступу до якісної освіти, безпеки навколишнього середовища, обмеження поширення ВІЛ/СНІДу, сприяння гендерній рівності та інших цілей.

Для України, як і для багатьох інших держав, перехід на засади сталого розвитку – це реальний шанс розв'язати низку складних та нагальних проблем та реалізувати існуючий потенціал в інтересах громадськості. Це завдання не лише для нинішнього, а й для прийдешніх поколінь, які стоять на порозі дорослого та свідомого життя і в чітких руках майбутні відповідальні рішення. Особливо це стосується студентів та студенток – завтрашніх фахівців різних галузей управління.

З метою запровадження та поширення методології для реалізації засад сталого розвитку, в тому числі завдяки залученню громад до процесу прийняття рішень щодо місцевого розвитку, ПРООН підтримала розробку навчального курсу «Сталий розвиток суспільства». Авторський колектив у складі Масловської Л.Ц., Середи В.І. та Тимочко Т.В. та під керівництвом Садовенка А.П. розробив цей курс у 2006 році, після чого його викладання було розпочато в Академії муніципального управління (м. Київ). Після того як курс пройшов успішну апробацію та розповсюджений для ознайомлення іншим українським вищим навчальним закладам під час Всеукраїнської наукової конференції у 2008 році, його було оновлено із врахуванням практичних рекомендацій та вимог часу. 4 серпня 2011 року курс «Сталий розвиток суспільства» отримав гриф Міністерства освіти, науки і молоді та спорту України та відтепер рекомендований для викладання у вищих навчальних закладах України.

Підручник (уже в другому виданні) охоплює такі теми:

1. Сталий розвиток суспільства – глобальний виклик врядуванню XXI століття
2. Роль ООН у визначенні засад сталого розвитку
3. Економічне зростання і сталий розвиток
4. Екологічні проблеми у контексті сталого розвитку
5. Людський розвиток як головний чинник і показник суспільного прогресу

6. Науковий та освітній виміри збалансованого розвитку суспільства
7. Взаємодія національних, групових, приватних інтересів та сталий розвиток
8. Україна в контексті переходу на засади сталого розвитку
9. Соціальна мобілізація для збалансованого місцевого розвитку
10. Стратегічне планування сталого місцевого розвитку

ПРООН широко вітатиме ініціативи вищих навчальних закладів, які бажатимуть перейняти цей досвід та включити цей курс до їхніх навчальних планів. Пізніше цього року із представниками зацікавлених ВНЗ буде проведено круглий стіл для детального планування цієї роботи.

Є). Освіта для сталого розвитку: чи є досягнення?

Близько 70 директорів та вчителів загальноосвітніх шкіл Тернопільської, Рівненської, Житомирської, Донецької, Дніпропетровської, Київської областей взяли участь у науково-практичній конференції «Теорія і практика освіти для сталого розвитку в Україні». У ході заходу було презентовано досвід та напрацювання проекту ПРООН «Муніципальна програма врядування та сталого розвитку».

«Освіта в інтересах збалансованого сталого розвитку є інвестицією в наше майбутнє... Кожна відповідальна країна повинна гарантувати, що все можливе робиться для її розвитку» - про це йдеться у Плані виконання рішень Всесвітнього саміту зі сталого розвитку (2002).

З метою обмінятися досвідом та обговорити досягнення України на цьому шляху була проведена конференція освітян, що організувалася Інститутом педагогіки НАПН України, Тернопільським обласним комунальним інститутом післядипломної педагогічної освіти та благодійною організацією «Вчителі за демократію та партнерство», яка об'єднала близько 70 директорів та вчителів загальноосвітніх шкіл Тернопільської, Рівненської, Житомирської, Донецької, Дніпропетровської, Київської областей.

Учасники та учасниці заходу презентували свої практичні напрацювання за наступними напрямками:

1. Концептуальні питання освіти для сталого розвитку.
2. Відображення стратегії сталого розвитку у змісті вищої та середньої школи.
3. Розробка навчально-методичного забезпечення освіти для сталого розвитку.
4. Досвід практичної реалізації концепції освіти для сталого розвитку.

Під час конференції **Олена Урсу**, експерт ПРООН/МПВСР із врядування та сталого розвитку, розповіла про діяльність системи Організації Об'єднаних Націй в Україні загалом та Проекту ПРООН «Муніципальна програма врядування та сталого розвитку» зокрема. Головним чином, Проект сприяє реалізації завдань Декади освіти для сталого розвитку, проголошеної ООН на період 2005-2015 роки, через такі напрямки діяльності:

1. Навчання в процесі роботи - Технічна та фінансова підтримка на реалізацію проектів громад з метою вирішення їхніх конкретних інфраструктурних проблем.
2. Загальноміські навчально-інформаційні кампанії через мережі шкіл - тренінги для тренерів, школярів, загальноміські акції із залученням волонтерів, конкурси дитячих робіт "Сталий розвиток міста очима дітей" та ін.
3. Розробка та поширення навчального курсу "Сталий розвиток суспільства" для вищих навчальних закладів.

4. Навчання діючих державних службовців та службовців органів місцевого самоврядування з важливих питань сталого розвитку міст.

У ході конференції з'ясувалося, що Україна є єдиною країною, де питання сталого розвитку включені наскрізно до всіх рівнів освіти – починаючи з початкової школи (курс «Моя щаслива планета»), середньої школи (курси «Уроки для стійкого розвитку», розроблені у рамках проекту «Освіта для стійкого розвитку в дії», що підтримується SIDA) до рівня вищої школи (курс «Сталий розвиток суспільства», розроблений за підтримки ПРООН).

Ж). Відповідь України на загрози зміни клімату

Представники Програми розвитку ООН В Україні разом з представниками ПРООН в 16 інших країн взяли участь у форумі на тему зміни клімату, що відбувся у Братиславі 19 – 22 вересня. Учасники презентували власний досвід у попередженні та ліквідації загроз зміни клімату на місцях, а також взяли участь в обговоренні та створенні підходів до вирішення цього питання.

З розвитком технологічного прогресу в світі все частіше та гостріше постають питання зміни клімату та загроз, які несе в собі це явище передусім для планети і для її мешканців. Загалом явище зміни клімату, або глобальне потепління, як його ще називають цілком природній процес, який почав набирати загрозливих форм внаслідок впливу людей, а саме викидів парникових газів. Основними причинами збільшення концентрації вуглекислого газу є спалювання викопного вугілля (вугілля, нафти, газу) та вирубка лісів.

Які ж реальні загрози постануть внаслідок зміни клімату? Всупереч хибному розумінню цього поняття, зміни клімату призведуть не лише до підвищення рівня температури, а й стануть причиною таких природних явищ, як посухи, повені, урагани, паводки та аномальні скачки температури.

У світі проблема глобального потепління вже давно вийшла з розряду суто екологічних. Її все більше відносять до соціальних та економічних, адже вона має прямий вплив на сільсько-господарство та міграцію населення.

Серед десятків ініціатив в сторону боротьби з глобальним потеплінням варто відмітити Кіотський протокол, що регулює норми викидів парникових газів в економічно-розвинених країнах. У 2004 році Україна приєдналась до ініціативи, ратифікувавши Кіотський протокол та зобов'язавшись до 2012 року не перевищувати обсягу викидів рівня 1990 року.

Україна є також активним учасником міжнародних зустрічей, форумів та інших заходів на тему зміни клімату. З 19 – 22 вересня одна з таких зустрічей відбулась у Словаччині в рамках Програми розвитку ООН у світі та зібрала учасників з 15 країн Європи та зі США. Серед основних завдань зустрічі - забезпечити правильне розуміння явища зміни клімату, та загроз, які воно несе для кожної країни-учасника. Захід розпочався з презентацій учасників та тлумачення реального стану справ та зусиль, які докладаються до попередження змін клімату на місцях. У ході зустрічі учасники також обмінялись досвідом у сфері енергоефективності, управління еко-системами та кліматичними загрозами.

В рамках зустрічі було також представлено партнерський проект ПРООН та компанії NALAS та його підходи у боротьбі з глобальним потеплінням. У рамках проекту будуть застосовуватись наступні методи:

- Створення локальної інтегрованої мережі на національному та регіональному рівнях з коротко- та довготерміновими цілями.
- Заохочення участі у міжмуніципальній співпраці
- Роль громад у процесі попередження змін клімату

Україну на зустрічі представляли **Оксана Реміга**, Старший програмний менеджер ПРООН та **Ірина Скалій**, Менеджер Проекту ПРООН «Муніципальна програма врядування та сталого розвитку».

За словами **Ірини Скалій**, зміна клімату передусім загрожує жителям Прикарпаття, спричинюючи щороку сильніші та масштабніші повені. Під загрозою також центральні та східні області, їм глобальне потепління обіцяє завершитись посухою та нестачею питної води, розповідає **п Скалій**. На думку **Оксани Реміги**, захід у Братиславі дозволяє не лише консолідувати зусилля у напрямку вирішення проблеми, а й виробити підходи та механізми боротьби з глобальним потеплінням, що з однаковим успіхом застосовувались би у країнах-учасниках зустрічі.

За підсумками заходу були розроблені плани дій для місцевих асоціацій органів місцевого самоврядування з метою посилення їх спроможності допомагати місцевим органам влади протидіяти наслідкам зміни клімату.

3). Переваги участі громад у місцевому розвитку на досвіді Рівного представлено делегації донорів

Активна участь організацій громад у місцевому самоврядуванні дійсно сприяє більш ефективному вирішенню проблем місцевого розвитку. Такого висновку дійшли учасники донорського візиту – представники та представниці ПРООН і Швейцарського бюро співробітництва – під час оглядового візиту до Рівного.

На сьогоднішній день реформування сектору житлово-комунального господарства є одним із найбільш пріоритетних завдань в країні. Кількість типових проблем ЖКГ щороку збільшується, в той час, як підвищені тарифи не гарантують навіть часткового їх вирішення. А, отже, - реформування не уникнути. Ще у 2001 році Верховна Рада України прийняла Закон України N 2866-III «Про об'єднання співвласників багатоквартирних будинків» (ОСББ), таким чином, надавши можливість громадян, які проживають у багатоквартирних будинках, своїми силами опікуватись спільною сумісною

власністю мешканців та дбати про її покращення.

Цікавість до ОСББ з боку населення стрімко зростає у Рівному, адже результати роботи діючих на сьогодні 90 об'єднань дали їм можливість ефективно вирішити проблеми реконструкції покрівель, ремонту та заміни каналізаційних розгалужень, утеплення фасадів, облаштування прибудинкових територій, заміни вікон, а, отже, й економії на квартплаті.

Поза тим, створення громадських організацій чи піклувальних рад в дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах дає можливість освітянам вирішувати подібні інфраструктурні проблеми навчальних закладах. Та навіть більше – через мережу навчальних закладів, яка в Рівному оформлена у вигляді НГО, дбати про збагачення навчально-виховного процесу та вести інформаційну роботу серед населення з важливих питань людського розвитку.

Проект ПРООН «Муніципальна програма врядування та сталого розвитку» є одним з тих, в основі яких лежить діяльність по підтримці реформування ЖКГ та сприяння у створенні ОСББ як найбільш ефективної форми управління житлом. Всього за час існування Проекту з 2004, за його підтримки було створено близько 600 організацій громад у 29 містах-партнерах та реалізовано понад 220 проектів по реконструкції та ремонту різних частин та систем будинків. Активна діяльність ведеться у даному напрямку в м Рівне, де на сьогоднішній день реалізовано 22 проекти громад за підтримки «Муніципальної програми врядування та сталого розвитку», а також значно більше у рамках власної «Муніципальної програми сталого

розвитку м. Рівного на 2009-2012 роки», розробленій та затвердженій рішенням сесії міської ради, завдяки чому місто самостійно фінансує проекти громад з міського бюджету. Загальна вартість усіх реалізованих проектів за такою схемою на сьогодні вже становить 6,8 млн. грн. (близько 0,8 млн. дол. США).

Саме тут з ознайомчим візитом 27 – 28 вересня перебували **Гуїдо Белтрані**, Директор Швейцарського бюро співробітництва в Україні, та **Елена Панова**, Заступниця Директора Представництва ПРООН в Україні, у супроводі делегації, до складу якої ввійшли **Світлана Грищенко**, **Петро Ільків**, координатори програм Швейцарського бюро співробітництва, та **Олена Урсу**, експерт із врядування та сталого розвитку Проекту ПРООН/МПВСР.

У ході візиту делегація зустрілась із **Володимиром Хомком**, Рівненським міським головою, іншими представниками місцевої влади, а також відвідала місця впровадження проектів, де спілкувалась із представниками організацій громад з питань набутого ними досвіду спільної роботи:

- ОСББ «Газда», де пані **Оксана Шостак**, голова правління об'єднання, та її колеги-члени об'єднання, розповіли про реалізацію ними комплексного проекту з енергозбереження – через реконструкцію даху та утеплення фасаду багатоквартирного будинку;
- ОСББ «Данила Галицького 4», де пані **Галина Похильчук** із сусідами розповіли про спільний досвід заміни труб гарячого та холодного водопостачання, реконструкції даху та ремонту міжпанельних швів будинку;
- Громадську організацію «Мережа шкіл м. Рівне», яка презентувала проекти щодо заміни старих дерев'яних вікон на енергозберігаючі та результати навчально-інформаційних кампаній з підвищення обізнаності населення про запобігання ВІЛ/СНІДу, сприяння гендерній рівності, поширення ідей енерго- та ресурсозбереження, раціональне водокористування і т.д.

Завершуючи візит, п. **Гуїдо Белтрані** високо оцінив результати роботи рівненської міської ради у забезпеченні сталого розвитку міста:

- З точки зору будь-якого донора, Ваше місто однозначно можна назвати історією успіху. Адже той механізм роботи, який розроблений та запропонований донорською організацією, високо оцінений, перейнятий місцевою владою та широко використовується у повсякденній роботі вже навіть без нашої безпосередньої участі. То ж можна привітати як громади міста – за їхню ініціативність та бажання брати відповідальність за свій добробут у власні руки, так і місцеву владу – за готовність підтримувати місцеві громади у їхніх проектах та ініціативах.

2.1.2 Розбудова інституційного потенціалу

ПРООН/МПВСР надає підтримку містам-партнерам у мобілізації місцевих громад жителів для створення організацій громад (об'єднань співвласників багатоквартирних будинків та їх асоціацій, громадських організацій шкіл та дитсадків, обслуговуючих кооперативів). Програма також сприяє освітнім установам, громадським організаціям у створенні їх мереж (асоціацій). Такі самоврядні організації заснуються за принципами демократичного врядування. Вони співпрацюють із міськими радами, обласними/районними органами влади для вироблення спільного бачення сталого розвитку. Впродовж 2011 року у цьому відношенні було виконано наступні головні заходи:

Досягнення в інституційному розвитку у містах-партнерах у третьому кварталі 2011 р. наведено далі:

- Створено 12 організацій громад (ОГ), які охопили 9 будинків (820 жінок та 681 чоловік);
Відповідні дані з інституційного розвитку наведені у Таблиці – II. Таблиця відображає дані по містах-партнерах, які мали певні досягнення в інституційному розвитку протягом 3 кварталу.

Таблиця – II: Інституційний розвиток в містах-партнерах протягом липня-вересня 2011 р.

№	Місто	Асоціації ОГ	Організацій громад	Члені організацій жителів	Жінки	Чоловіки	Кількість будинків	Кількість дом. господарств	Кількість мереж шкіл	Кількість членів шкіл
1	Всього до 3 кв 2011		593	59024	34188	25921	1535	34738	16	254
2	Прогрес у 3 кв 2011 року									
2.1	Кіровське	-	7	-	-	-	3	-	-	-
2.2	Рівне	-	5	622	325	297	9	799	-	-
3	Всього у 2011	-	30	1418	1116	1298	27	799	0	0
4	Всього у 2004-2011	6	605	59646	34513	26218	1544	35537	16	254

Місцеві ініціативи для сталого розвитку за 2004-2011

А). Рубіжанці взяли курс на покращення життя громади

Як відомо, «Муніципальна програма врядування та сталого розвитку» співпрацює не лише з ОСББ, а й з іншими громадськими організаціями, школами та дитячими садочками, всіма, хто проявляє ініціативу покращити добробут власними зусиллями. Одна з таких ініціатив уже давно визріла у шкільній громаді Рубіжанської загальноосвітньої школи №4. За весь час існування школи ремонтні роботи велись виключно у класах та на коридорах, в той час, як на шкільну спортзалу завжди не вистарчало коштів. Такий стан справ привів до повного занепаду та не придатності спортзали для проведення уроків фізичної культури. В теплу пору року заняття велись на майданчику біля школи, але взимку такі уроки несли в собі загрозу у вигляді простуд та недуг. В результаті, близько 300 школярів не отримували належної фізичної підготовки, а шкільні команди втрачали можливість боротись за першість у різних видах спорту на змаганнях на різних рівнях.

Втім, задавшись ідеєю виправити ситуацію, напередодні нового навчального року громада школи на умовах співфінансування з боку Рубіжанської міської ради та Проекту ПРООН «Муніципальна програма врядування та сталого розвитку» зуміла мобілізувати чималу кількість грошей (1 000 \$) та відремонтувати спортзалу, замінивши старі прогнилі віконні рами на металопластикові вікна класу євро стандарт, утеплити зовнішні стіни та помалювавши підлогу. Тішить й те, що учні та батьки не лише долучились до ініціативи фінансово, а й власноруч виконували ремонтні та оздоблювальні роботи, гуртуючись навколо вирішення спільної проблеми – здорового майбутнього власних дітей.

Ні для кого не секрет, що Рубіжне, як і більшість міст Луганщини та Донеччини – промисловий осередок, в якому функціонують підприємства, що спеціалізуються на виробництві картонно-тарної продукції, пластикових труб, фарб, панчох і навіть вибухових речовин. Викиди підприємств забруднюють довкілля, призводячи до розвитку багатьох хвороб дихальних шляхів, серцево-судинної системи, на жаль, навіть онкологічних захворювань, – розповідає Ірина Божич, начальник відділу місцевих ініціатив Рубіжанської міської ради. Саме тому фізичні вправи та здоровий спосіб життя неабияк важливий для рубіжанців, і особливо цю культуру потрібно виховувати з дитинства, – наголосила п. Божич.

Перебуваючи з оглядовим візитом у м Рубіжне, пан Йорг Крістен, незалежний консультант Швейцарського бюро співробітництва, головного двостороннього донора проекту, був вражений побаченим. - У такій державі, яка самотійно не спроможна забезпечити мешканцям якісне надання послуг, громадянам залишається єдиний вихід – брати відповідальність за свою долю у власні руки. Завдяки досвіду соціальної згуртованості, ви усвідомлюєте, що самі можете змінити своє життя на краще. Приклад вашої громади – переконливий доказ цього, – зазначив п Крістен.

Рубіжне виявилось багатим на ініціативних людей, що не перекладають відповідальності на інших, а самотійно шукають шляхи вирішення власних проблем. Лише за останні 4 роки зусиллями місцевої громади реалізовано 9 інфраструктурних проектів на суму 316'124 грн. (близько 45,2 тис. дол. США). Натхненні власними досягненнями та успіхом рубіжанці ставлять нові цілі, вирішують завдання, приносять користь місту та жителям.

Статус завершеності проектів за період впровадження Програми наведений в Таблиці-III:

Таблиця - III: Статус завершення проектів (2004-2011)

№	Рік	К-ть ініційованих проектів	Фінансовий статус завершеності			
			Повністю завершені	75-90%	Менше 50%	Середній рівень завершеності, %
1	2004	11	11	0	0	100,0
2	2005	12	12	0	0	100,0
3	2006	39	39	0	0	100,0
4	2007	77	69	8	0	98,2
5	2008	31	25	3	3	93,5
6	2009	65	50	12	3	94,5
7	2010	41	15	14	12	79,4
8	2011	5	0	0	5	6,0
9*	2011	5	0	0	5	15,0
	Разом	283	232	32	20	94,8

(*) - Проекти в рамках «Кожна краплина має значення»

У цілому, з початку роботи Програми було повністю завершено 232 проект місцевих громад і 32 проектів перебувають на завершальній стадії реалізації (середній рівень виконання 75-90%). 20 проектів впроваджено менш ніж на 50%.

2.1.4. Розвиток людських ресурсів

Програма досягла суттєвих результатів у підвищенні якості людських ресурсів на різних рівнях для кращого управління місцевим розвитком через спільну участь, громадсько-приватне партнерство, використання інформаційних технологій. 361 особа з МВП/ОГ/мереж/міських рад підвищили кваліфікацію із питань підходів та принципів Програми через орієнтаційні сесії, тренінги, оглядові візити, конференції, семінари і т. д. Деталі щодо заходів, які сприяли досягненню цих результатів, наведено далі.

Заходи для розвитку людських ресурсів, проведені Програмою, спрямовані на розвиток спроможностей національних та місцевих партнерів для зміцнення врядування за участі громад та сталого розвитку. Загалом, проведено 17 заходів для розвитку людських ресурсів протягом року, з яких 6 заходів проведено МВП в містах-партнерах та 11 заходів, проведено Командою управління проектом в м. Київ. У заходах взяли участь 570 осіб, зокрема 49,8 % чоловіків та 50,2% жінок (Таблиця –IV).

Таблиця –IV: Заходи з розвитку людських ресурсів в третьому кварталі 2011 року

SN	Захід з розвитку людських ресурсів	Кількість заходів		Кількість учасників		
		МВП	КУП ¹ в м. Київ	Жін	Чол.	Разом
1	Тренінги		11	184	172	356
1.1	Поінформованість про сталий розвиток, ЦРТ, ВІЛ/СНІД, гендер, лідерство		8	150	131	281
1.2	Проектний менеджмент (для функціональних груп щодо місцевих проектів сталого розвитку)					
1.3	Раціональне ставлення до водних ресурсів		3	34	41	75
1.4	Про створення та функціонування ОСББ					
2	Навчальні поїздки /ознайомчі візити	3		16	41	57
3	Семінари/Конференції/круглі столи	3		36	71	107
4	РАЗОМ	6	11	236	284	570

Заходи для людського розвитку, організовані КУП в м. Києві

Тренінги організовувалися для оновлення знань муніципальних координаторів щодо соціальної мобілізації, її застосування для реформи житлово-комунального господарства, комунікацій та системи управління інформацією проекту.

А). Кримські міста зацікавлені у створенні ОСББ

25 – 27 серпня в Євпаторії за участі 120 представників ОСББ, ініціативних груп багатоквартирних будинків та депутатів міських рад міст Євпаторія, Джанкой, пгт. Мирний та Новоозерне пройшов інформаційно-навчальний семінар на тему «ОСББ – створення, діяльність, участь у реформуванні ЖКГ міста та досвід інших міст». Представлений під час семінару курс лекцій-презентацій та відеоматеріалів є напрацюванням Проекту Програми розвитку ООН «Муніципальна програма врядування та сталого розвитку».

Органи місцевого самоврядування міст Євпаторія, Джанкой, пгт. Мирний та Новоозерне вивчають досвід інших міст щодо реформування житлово-комунального господарства, створення та підтримки функціонування об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ), що є одним з пріоритетних завдань загальнодержавної програми реформування ЖКГ.

¹ КУП-Команда управління проектом в м. Київ

На запрошення Євпаторійської міської ради експерт ПРООН/МПВСР Леонід Туловський провів інформаційно-навчальний семінар для представників ОСББ, ініціативних груп багатоквартирних будинків та місцевих депутатів. Під час семінару учасники ознайомилися з нормами законодавства, що регулюють діяльність ОСББ, права та обов'язки власників приміщень у багатоквартирному будинку, детально зупинився на питаннях процедури створення та управління ОСББ, нормах та вимогах щодо експлуатації та обслуговування конструктивних елементів та інженерно-технічних систем багатоквартирного будинку. Пан Туловський роз'яснив присутнім про правовий статус ОСББ, методи планування діяльності ОСББ та складання кошторису, визначення вартості утримання будинку та прибудинкової території, можливості ОСББ щодо реалізації заходів з енергозбереження, роздільного збирання сміття, приватизації прибудинкової території, участі в міських та загальнодержавних програмах з підтримки ОСББ, а також освітив багато інших питань, важливих як для самих об'єднань співвласників, так і для депутатів та фахівців органів місцевого самоврядування. По завершенню семінару учасники отримали диск з усіма необхідними інформаційними матеріалами.

На семінарі також було представлено успішний досвід загальноміської програми сталого розвитку м Рівне.

Виступаючи на семінарі заступник Євпаторійського міського голови Сергій Стрельбицький наголосив на необхідності реформування ЖКГ міста та пообіцяв всіляку підтримку у створенні та діяльності ОСББ з боку міської ради.

Б). Школярі в містах-партнерах проекту ПРООН «Муніципальна програма врядування та сталого розвитку» вчать відповідальному ставленню до води

В рамках спільного проекту ПРООН та компанії «Кока-Кола» «Кожна краплина має значення», що реалізується проектом ПРООН «Муніципальна програма врядування та сталого розвитку» спільно з компанією «Кока-Кола Україна», за підтримки ТМ «БонАква» 9-10 вересня у місті Новоград-Волинський (Житомирської області) відбувся перший тренінг для учнів з відповідального ставлення до водних ресурсів.

Під час навчально-ігрового тренінгу школярі дізнались важливу інформацію про водні ресурси планети та України, зокрема, усвідомили важливість води для людини та гармонійного розвитку людства та дізнались про те, що завдяки своїй екологічно дружній поведінці вони зможуть змінити світ на краще, зокрема зберегти природні водні ресурси для наступних поколінь.

Тренінги для школярів пройдуть у містах-партнерах «Муніципальної програми врядування та сталого розвитку», які реалізують проекти по відновленню природних джерел в рамках проекту «Кожна краплина має значення». До переліку цих міст входять: Івано-Франківськ, Долина, Новоград-Волинський, Рівне, Львів та Тульчин.

Тренінги для дітей – є невід'ємною частиною реалізації проекту в містах, оскільки проекти з відновлення природних джерел реалізуються силами шкільної громади. Наприкінці проекту, всі шкільні громади будуть оцінені за критеріями активної участі у навчанні, отриманні найвищих балів на практичних заняттях та застосуванню найбільш творчого підходу до відновлення джерел (дизайн рекреаційної зони, церемонія офіційного відкриття та ін.) За результатами такої оцінки учні будуть нагороджені поїздкою до Києва, під час якої відвідають

офіс Представництва Організації Об'єднаних Націй в Україні, завод «Кока-Кола Україна» та Київський водно-інформаційний центр.

В рамках проекту «Кожна краплина має значення» також проводяться тренінги з раціонального ставлення до води для вчителів на основі курсу «Уроки для сталого розвитку». Під час тренінгів вчителі на прикладі теми «Вода» знайомляться з інтерактивною методологією викладання курсу школярам,

Тренінги для вчителів проводяться організацією «Вчителі за демократію та партнерство» у містах-партнерах проекту, які виявили зацікавленість у даному курсі та погодилися його викладати як обов'язковий предмет або, як факультатив. На сьогоднішній день проведено 11 подібних тренінгів для 312 вчителів в наступних містах: Івано-Франківськ, Рубіжне, Долина, Львів, Новоград-Волинський, Калинівка, Кіровське, Євпаторія, Зуя, Миколаїв та Рівне.

Навчальний компонент – важлива частина реалізації проекту «Кожна краплина має значення». Його метою є викликати занепокоєння станом природних водних ресурсів України та бажання долучитися до їх збереження для наступних поколінь.

Заходи для розвитку людських ресурсів, проведені МВП

- МВП м. **Рівне**. Оглядний візит київської делегації з метою вивчення результатів втілених у життя проектів. 18 учасників.
- МВП м. **Рівне**. Презентація програми ПРООН/МПВСР
- МВП м. **Рубіжне**. Тренінг для вчителів і місцевих молодіжних лідерів на основі методологіїб представлений у книзі «Активна Молодь. Перевірені Рецепти». 30 учасників.
- МВП м. **Рубіжне**. Візит делегації ПРООН/МПВСР у складі 3 осіб.
- МВП м. **Рубіжне**. Круглий стіл на тему: «Співпраця міського управління освіти з ПРООН/МПВСР: особливості, досягнення, перспективи» за участі 21 учасника.

2.2 МЕНЕДЖМЕНТ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ

2.2.1 Партнери /Зв'язки

Протягом кварталу Програмою було докладено зусилля для налагодження зв'язків з іншими подібними агенціям з метою досягнення синергії. Заходи в цьому напрямку включали такі:

З Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України

- Розробка тренінгової програми для лідерів ОСББ і управителів будинків

НУО "Вчителі за демократію та партнерство"

- Розробка програми тренінгу для вчителів зі сталого розвитку та раціонального використання води

З Національною академією державного управління при Президентові України

- Щодо розробки курсу для державних службовців з децентралізації (у співпраці з DESPRO).

2.2.2 Результати комунікаційних заходів

Розповсюдження інформації про Програму протягом року відбувалося у різних формах та на різних рівнях. Даний розділ підсумовує у формі переліку комунікаційних заходів, публікацій та ін.

А) Мас-медіа та інформація

Протягом кварталу, відстежено 20 медіа згадок про заходи Програми. Згадування на офіційних веб-сторінках принесло 50%, газети залишаються важливим джерелом поширення інформації про Програму і складають 40%, решта інформації з'являється на ТБ (5%) та радіо (5%).

Таблиця- V: Кількість згадок у мас-медіа в липні-вересні 2011 року

№	ЗМІ	Кіровське	Новоград-Волинський	Рівне	Рубіжне	Разом
1	Газети	4		1	3	8
2	Радіо			1		1
3	Телебачення				1	1
4	Інтернет-сайти		2		8	10
	Разом	4	2	2	12	20

2.2.3 Мобілізація та використання ресурсів

Даний розділ зосереджується на питаннях ресурсів, залучених з різних джерел для впровадження Програми та використанні цих ресурсів на різні напрямки її діяльності.

А) Використання наявних ресурсів

Разом, 88 273,75 тис. доларів було мобілізовано до кінця третього кварталу 2011 року, включаючи 25 692,75 тис. дол. від ПРООН, 44 881,87 тис. дол. від ШАРС, 2 921,57 тис. дол. від КАМР, 14 777,56 тис. дол. як національне спів-фінансування від міст-партнерів.

Таблиця - VI: Мобілізація та використання ресурсів в розрізі донорів в III кварталі 2011 р., дол.

№	Місто/донор	Бюджет на 2011 ***	Використано в 1-му кв.	Використано в 2-му кв.	Використано в 3-му кв.	Разом *	Виконання, %
1	Рівненська міська рада	5 607,35	4 286,95	815,56		5 459,79	97,37
2	Кіровська міська рада	1 785,52	583,87			624,74	34,99
3	Нововолинська міська рада	1 536,49				0,00	0,00
4	Миколаївська міська рада	1 040,73	440,12			470,93	45,25
5	Долинська міська рада	17 396,01		15800,23	11420,37	29 126,04	84,22
6	Сакська міська рада	18 827,88	13 095,96			17 583,72	74,42
7	Івано-Франківська міська рада	24 500,30	14 798,17	1 635,21		15 834,04	71,77
8	Джанкойська міська рада	4 816,43			766,77	820,44	17,03
9	Тульчинська міська рада	6 963,74				0,00	0,00
10	Вознесенська міська рада	1 493,22			1 192,71	1 276,20	85,47
11	Рубіжанська міська рада	11 406,98	1 594,09	7 843,52	744,93	10 895,34	95,51
12	Євпаторійська міська рада	3 372,47	551,41	1 832,33	652,78	3 249,	96,34

						08	
13	Новоозернівська міська рада	1 369,58	1 254,00			1 341,08	97,97
14	ПРООН	100 000,00	586,17	41399,88	25692,75	68 294,42	68,29
15	ШАРС	275 372,03	28 614,84	44331,31	44881,87	125 287,81	45,50
16	Норвезьке Посольство	3 299,88	130,34			147,11	4,46
17	КАМР	77 804,89	68 929,73	661,78	2921,57	77 174,85	99,19
	Разом	608 685,45	134 865,65	114 319, 82	88 273,7 5	360 544,7 8	59,23

* GMS не враховані.

** Цифри ґрунтуються на даних системи Atlas від 30/09/2010.

*** Дані від 11/07/2010.

До кінця третього кварталу, було використано 360 544,78 тис. дол. Загалом, з початку 2011 р. це становить 59,25% виконання.

Розділ ТРЕТІЙ

УРОКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

- 3.1. Нагромадження досвіду, р. 27
- 3.2. Плани на майбутнє, р. 28

3.1 НАГРОМАДЖЕННЯ ДОСВІДУ

На основі набутого досвіду співпраці з зацікавленими сторонами, МПВСР є успішною у демонстрації цінності підходу за участі громади і соціальної мобілізації на місцевому рівні. Також протягом кварталу були досліджені та використані можливості національного рівня щодо сприяння розповсюдження підходу Програми. Проте існують деякі труднощі в розкритті потенціалу людей.

А) На основі досвіду роботи Програми за квартал були визначені такі *можливості*:

- 1) Підхід Програми ефективний та визнаний національними та місцевими партнерами. Зацікавлені сторони дотримуються методології підходу і готові сприяти її просуванню. Населення широко залучене. Міста-партнери засвоюються підхід через створення Муніципальних рад сталого розвитку (МРСР) або ухвалення муніципальних програм. Наразі створено 6 МРСР і міста ухвалюють програми на підтримку місцевих організацій громад.
- 2) Муніципальні відділи підтримки, МРСР, організації громад та їх мережі характеризуються високим рівнем прозорості, підзвітності та рівності в їх роботі. Ці організації сприяють та посилюють процеси місцевого розвитку і співпрацю між громадами та місцевою владою. Зацікавлені сторони дають позитивний прогноз існування створених організацій і характеризують їх як сталі.
- 3) Відбулося значне покращення доступності інформації від місцевої влади до місцевих громад, співпраця громад та влади стало більш демократичною та ефективною.
- 4) Завдяки тренінгам, проведеним командою МПВСР, персонал МВГ та місцева влада нагромадили значний досвід і вміння і можуть діяти як ресурсні особи в сфері підходу до місцевого розвитку за участі громади. Їх залучають на різні національні заходи як експертів та консультантів.
- 5) Значний демонстраційний ефект відбувся в більшості міст-партнерів в ході співпраці з Програмою і ці міста готові виділяти більше ресурсів для співфінансування проектів громад.
- 6) Підхід Програми співпадає з напрямками реформи житлово-комунального господарства України. Програма може поділитися досвідом створення відділів в органах місцевого самоврядування, відповідальних за ОСББ, що проводять навчання для службовців органів місцевого самоврядування, працівникам комунальних підприємств та керівникам ОСББ щодо реформування житлово-комунального господарства.
- 7) Міста по всій Україні зацікавлені у вивченні досвіду партнерів Програми і активно беруть участь в заходах, спрямованих на обмін досвідом у сферах е-врядування, управління твердими побутовими відходами, впровадження системи управління якістю муніципальних послуг згідно до системи ISO.
- 8) Місцева влада підтримує впровадження засвоєних уроків до нормативної бази та висловлює бажання робити внесок при розробці законопроектів.

У процесі реалізації Програми виникають **труднощі**, особливо пов'язані з таким:

- Процес інформування місцевих громад, що беруть участь в Проекті щодо механізму закупівель, громадського аудиту, впровадження проектів громад, потребує вдосконалення. На сьогодні, у зв'язку з особливостями міських жителів, які пов'язані між собою слабшими зв'язками, ніж жителі в сільській місцевості, члени громад не завжди повною мірою поінформовані про принципи ПРООН/МПВСР та механізм Проекту.
- Брак ресурсів в проекті для підтримки ініціатив місцевих громад для сталого розвитку в усіх містах.

3.2. ПЛАНИ НА МАЙБУТНЄ

В третьому кварталі 2011 р. Програма зосереджуватиметься на наступних заходах:

- Провести тренінги по ОСББ;
- Надрукувати аналітичне дослідження на тему поводження з ТПВ для широкого розповсюдження;
- Розробити навчальну програму для ОСББ;
- Організувати медіа-заходи на підтримку кампанії «Кожна краплина має значення» ;
- Робота над відеосюжетом в рамках кампанії «Кожна краплина має значення» ;
- Провести тренінги по раціональному ставленню до водних ресурсів;
- Підтримка між-муніципального співробітництва;

ДОДАТКИ

- 1. Фінансовий статус проектів місцевого розвитку, що впроваджуються місцевими партнерами (угоди 2009 р.), грн., 30**
- 2. Фінансовий статус проектів місцевого розвитку, що впроваджуються місцевими партнерами (угоди 2010 р.), грн., 31**
- 3. Деталі щодо підпроекту, що впроваджується за підтримки Швейцарської агенції розвитку та співробітництва, 33**
- 4. Деталі проектів громад, підтриманих Канадською агенцією міжнародного розвитку, 34**
- 5. Команда реалізації проекту та контактна інформація, 35**

Додаток – I
Фінансовий статус проектів місцевого розвитку, що впроваджуються місцевими партнерами (угоди 2009 р.), грн.

##	Місто/ОГ	К-ть трансакцій в 2011 р.	Загальна сума, сплачена до кінця 1 кв. 2011 року у співфінансуванні				Загальна сума для сплати в майбутньому					Статус (%)	
			Фонд ПРООН	Фонд КАМР	Норвезь-ке Посольство	Фонд ШАРС	Міська рада	Фонд ПРООН	Фонд КАМР	Норвезь-ке Посольство	Фонд ШАРС		Міська рада
1	Кіровське												
1.1	ОСББ "Гірняцький 1"				880		1319			4983		7475	15%
1.2	ОСББ "Гірняцький 4"				880		1321			4988		7481	15%
1.3	ОСББ "Гірняцький 10"				9651		14477			1073		1609	90%
1.4	ОСББ "Панфіловців 32"				10530		15795			1170		1755	90%
1.5	ОСББ "Панфіловців 34"				10530		15795			1170		1755	90%
1.6	ОСББ "Шахтарська 33"	1			10349		15524						100%
1.7	ОСББ "Молодіжний 5"				6273		9410			697		1046	90%
1.8	ОСББ "Об'єднаний"				8112		12167			901		1352	90%
1.9	ОСББ "Аквамарин"				9655		14482			1073		1609	90%
1.10	ОСББ "Леніна"					10800	16200				1200	1800	90%
1.11	Місто Кіровське**		10500			52500					7000		90%
1.12	ОСББ "Молодіжний 10"					2052	3078				11628	17442	15%
1.13	ОСББ "Гірняцький 2"					13770	13770				1530	1530	90%
1.14	ОСББ "Гарний будинок"-2008	1				1980	2970						100%
2	Долина												
2.1	ОСББ "Під липою на Пушкіна, 8"					68437	68437				7604	7604	90%
3	Новоград-Волинський												
3.1	ОСББ "Звягель"					54000	54000				6000	6000	90%
4	Нижньогірський												
4.1	ГО "Вогник"				55373		55373			6153		6153	90%
Разом		64	10500	55373	66860	203539	314118	0	6153	16054	34962	64609	94.5%
					650390					121777			

Додаток – II
Фінансовий статус проектів місцевого розвитку, що впроваджуються місцевими партнерами (угоди 2010 р.), грн.

##	Місто/ОГ	К-ть транзакцій в 2011 р.	Загальна сума, сплачена до кінця 1 кв. 2011 року у співфінансуванні					Загальна сума для сплати в майбутньому					Статус (%)	
			Фонд ПРООН	Фонд КАМР	Норвезь- ке Посо- льство	Фонд ШАРС	Міська рада	Фонд ПРООН	Фонд КАМР	Норвезь- ке Посо- льство	Фонд ШАРС	Міська рада		
1	Кіровське*													
2	Долина													
2.1	ОСББ "Обліски-затишок"					11838	14469					67082	81989	0
2.2	ОСББ "Каштан на облісках"					4662	5698					26420	32291	0
2.3	ГО "Піклувальна рада дитсадочка "Золота рибка"											97442	119096	0
3	Кагарлик													
3.1	ГО "Громадська рада дошкільного навчального закладу "Теремок"											29917	63574	0
3.2	ГО "Громадська рада дошкільного навчального закладу "Малятко"											20160	27840	0
4	Саки													
4.1	ГО "Кримська зірочка"	1		47367			57893		5263				6433	1
4.2	ОСББ "Лад"			7079			8652		787				961	1
4.3	ОСББ "Согласіє"	1		54664			66812		7424				6074	1
4.4	Благодійний фонд "Благодійний фонд упровадження нових методів навчання і виховання"			53452			65330		5939				7259	1
5	Рівне													
5.1	ОСББ "Соборна 32"	1					29778							1
5.2	ОСББ "Затишок"	1					10000							1
6	Новоград-Волинський*													
7	Вознесеньк													
7.1	ОСББ "Біла акація"					46125	85660					5125	9518	1
7.2	ОСББ "Соколи-Зелений гай"											9956	18491	0
7.3	ОСББ "Мрія-Вознесеньська"											14805	27495	0
7.4	ОСББ "Заграда"											11330	21042	0
8	Тульчин*													
9	Джанкой													
9.1	ОСББ "Арніка"			45057			55070		5006				6119	1
10	Миколаїв													
10.1	ОСББ "Любисток-12"	1				18511	34378							1
10.2	ОСББ "Зелений барвінок"					16660	30940					1851	3438	1
10.3	ОСББ "Вектор"					42528	78981					4725	8776	1
11	Нововолинськ*													
12	Івано-Франківськ													

12.1	ОСББ "Бистриця 2007"	2				96088	117441				10676	13049	1
13	Українка*												
14	Могилів-Подільський												
14.1	ОСББ "Гвардійський 74"										15120	22680	0
15	Рубіжне												
15.1	ОСББ "Оберіг-17"	1				2918	3566				16534	20208	0
15.2	ОСББ "Руденко-1"	1				2621	3204				14853	18153	0
15.3	ГО "Простір"	1				4678	5717				26507	32398	0
16	Нижньогірський*												
17	Львів												
17.1	Львівська міська рада		54668			33983		9850					1
18	Євпаторія												
18.1	ГО "Сприяння гімназії #8"			47531			47531		5281			5281	1
18.2	ГО "Спектр" школи #11			46883			46883		5209			5209	1
18.3	ГО "Турбота" школи #12	1		39404		4378	43782						1
18.4	ГО "Школа #14-лицей"			47529			47529		5281			5281	1
18.5	ОСББ "Будівельник"			36492			36492		4055			4055	1
19	Новоозерне												
19.1	ГО "Якорьок"	1		99000			99000						1
Разом			54668	524457	0	284990	994805	9850	44245	0	372504	566707	1
		12	1858920				993306						1

*Нові угоди на реалізацію місцевих ініціатив в цих містах не були підписані в 2010 р.

Додаток- III:**Деталі щодо підпроєкту, що впроваджується за підтримки
Швейцарської агенції розвитку та співробітництва**

ПРООН/МПВСР запроваджує компонент ШАРС «Забезпечення умов спільного управління та розвитку в міських зонах. Фаза III». Завданнями Фази III є наступне:

- Доступ до муніципальних послуг та якість їх надання будуть покращені (в секторі водопостачання, енергоефективності, управління твердими побутовими відходами) через впровадження механізмів та підходів децентралізованого надання послуг та прикладів «моделей кращого міста».
- Якість життя місцевих громад буде покращено через підтримку впровадження проєктів громад як кращих прикладів децентралізованого механізму надання послуг на місцевому рівні;
- На території, охопленій заходами проєкту якість муніципального врядування буде покращено для кращого надання послуг через застосування механізму партнерства публічного-приватного – громади і широкого залучення громад до участі в процесі прийняття рішень на місцевому рівні.
- Отриманий досвід буде зібрано, проаналізовано, узагальнено. Кращі моделі сталого місцевого розвитку будуть ухвалені регіональними/обласними урядами і інтегровані до національних нормативно-правових актів.

A) Територія, охоплена заходами Програми:

В цьому напрямі ПРООН/МПВСР функціонує в наступних містах:

- 1) міста Саки, Джанкой, Щолкіне та Бахчисарай - в АР Крим;
- 2) міста Тульчин, Калинівка та Могилів-Подільський - у Вінницькій області;
- 3) міста Івано-Франківськ, Долина (Івано-Франківська область), Новоград-Волинський (Житомирська область), Вознесенськ (Миколаївська область), Гола Пристань (Херсонська область), Кіровське (Донецька область).

Додаток- IV:
Деталі щодо підпроєкту, що впроваджується за підтримки
Канадської агенції міжнародного розвитку

ПРООН в Україні та Уряд Канади, представлений Міністром міжнародної співпраці, діючи через Канадську агенцію міжнародного розвитку, підписали Угоду про грант. В рамках Угоди, МПВСР отримує 1 млн. канадських доларів на наступну діяльність:

1. Покращення потенціалу місцевої влади надавати високоякісні громадські послуги, головним в сфері водопостачання;
2. Посилення можливостей громадських організацій самостійно визначати свої пріоритетні соціальні та економічні потреби, спільно з місцевою владою розробляти стратегії для розв'язання своїх проблем, та мобілізувати ресурси, щоб фінансувати їх в визначених містах Криму;
3. Збільшення можливостей громад та місцевих виконавчих органів та впроваджувати ґендерну політику, програми та проєкти, які відображають пріоритети та інтереси як жінок, так і чоловіків Криму.

А) Територія, охоплена заходами Програми:

В цьому контексті, ПРООН/МПВСР працює в 10 містах АР Крим – Саки, Джанкой, Щелкіно та Бахчисарай, Євпаторія та смт Нижньогірський, Красногвардійське, Зуя, Первомайське, Новоозерне.

Додаток – V:**Команда впровадження проекту****Персонал проекту**

Ірина Скалій
Олена Урсу
Галина Смірнова
Леонід Туловський
Олександра Юдина
Лідія Мовчан
Ольга Осауленко
Андрій Руденко

Муніципальні команди реалізації

Івано-Франківськ	Богдан Білик Олег Федоришин	Муніципальний координатор програми (Квітень 2004 – дотепер) Громадський активіст (Червень 2004 – дотепер)
Рівне	Петро Вахнюк Олена Казьмірчук Людмила Постоянець	Муніципальний координатор програми (Лютий 2006 – дотепер) Громадський активіст (Червень 2004 – дотепер) Громадський активіст (Березень 2007 – дотепер)
Житомир	Олександр Круківський	Муніципальний координатор програми (липень 2006 – дотепер)
Галич	Оксана Стефунько Зоряна Мартинюк	Муніципальний координатор програми (Листопад 2005 – дотепер) Громадський активіст (Листопад 2005 – дотепер)
Миколаїв	Іван Богославець Олена Матюхіна Алла Манакова	Муніципальний координатор програми (Листопад 2005 – дотепер) Громадський активіст (Листопад 2005 – дотепер) Громадський активіст (Листопад 2005 – дотепер)
Новоград-Вол.	Ірина Гудзь	Муніципальний координатор програми (Листопад 2005 – дотепер)
Кіровське	Сергій Полисюк Павло Мороз Владислав Пахомов	Муніципальний координатор програми (Березень 2006 – дотепер) Громадський активіст (Серпень 2006 – дотепер) Громадський активіст (Серпень 2006 – дотепер)
Кагарлик	Любов Павленко Оксана Федорченко	Муніципальний координатор програми (січень 2011) Громадський активіст (березень 2007 – дотепер)
Гола Пристань	Ніна Шаманська Анна Сергєєва	Муніципальний координатор програми (Червень 2006 – дотепер) Громадський активіст (Червень 2006 – дотепер)
Вознесенськ	Олександр Заїка Юлія Гуртова	Муніципальний координатор програми (Серпень 2006 – дотепер) Громадський активіст (Грудень 2008 – дотепер)
Українка	Полтавець Валентина Олена Шаповал	Муніципальний координатор програми (січень 2011 – дотепер) Громадський активіст (Листопад 2006 – дотепер)
Нововолинськ	Едуард Савік	Муніципальний координатор програми (Січень 2011 – дотепер)
Могилів-Подільський	Володимир Поляк Сергій Тимуш Віктор Пічуров	Муніципальний координатор програми (Листопад 2006 – дотепер) Громадський активіст (Листопад 2006 – дотепер) Громадський активіст (Листопад 2006 – дотепер)
Львів	Наталія Міхнова	Муніципальний координатор програми (серпень 2010 – дотепер)
Рубіжне	Ірина Божич Аліна Адамчук	Муніципальний координатор програми (березень 2007 – дотепер) Громадський активіст (березень 2007 – дотепер)
Долина	Олександр Кізіма	Муніципальний координатор програми (червень 2007 – дотепер)
Тульчин	Сергій Гаргат Олександр Мельник	Громадський активіст (червень 2007 – дотепер) Муніципальний координатор програми (серпень 2007 – дотепер)
Саки	Сергій Гнатюк	Муніципальний координатор програми (Січень 2011 – дотепер)
Джанкой	Зера Емірсалієва Дорогун Ірина	Громадський активіст (листопад 2007 – дотепер) Муніципальний координатор програми (Січень 2011 – дотепер)
Бахчисарай	Абдуалаєв Алі	Муніципальний координатор програми (Січень 2011 – дотепер)
Щолкіно	Пустоветова Ніна	Муніципальний координатор програми (Січень 2011 – дотепер)
Нижньогірський	Азаренко Юрій	Муніципальний координатор програми (Січень 2011 – дотепер)
Зуя	Кириленко Світлана	Муніципальний координатор програми (Січень 2011 – дотепер)
Красногвардійське	Семашко Геннадій	Муніципальний координатор програми (Січень 2011 – дотепер)
Первомайське	Ромаш Галина	Муніципальний координатор програми (квітень 2009 – дотепер)
Євпаторія	Джулай Олександр	Муніципальний координатор програми (Січень 2011 – дотепер)
Новоозерне	Сідельнік Наталія	Муніципальний координатор програми (Січень 2011 – дотепер)

Наші контакти:**ПРООН/ Муніципальна програма врядування та сталого розвитку**

01601, м. Київ, вул. Еспланадна, 20, поверх 7-й (к. №32-35),
Тел.: 584-34-75, факс.: 584-34-76
<http://msdp.undp.org.ua> e-mail: mgsdp.info@undp.org.ua

Оксана Реміга, Старший програмний менеджер ПРООН – Oksana.Remiga@undp.org
Ірина Скалій, Менеджер Проекту ПРООН/МПВСР- iryna.skaliy@undp.org

Міські ради – партнери**Бахчисарай, АР Крим**

Муніципальний координатор проекту: Абдулаєв Алі Фахрієвич
Адреса: 98400, м. Бахчисарай, вул. Сімферопольська, 14
Тел.: (06554) 4-04-61, E-mail: rubanenko-k@rambler.ru
<http://backhchisaray.zxq.net/>

Вінниця

Муніципальний координатор проекту: Кістіон Володимир Євсейович
Адреса: 21050, м. Вінниця, вул. Соборна, 59, оф. 503
Тел.: (0432)59- 53-09, E-mail: osbb@vmr.gov.ua
<http://vinnitsya.osp-ua.info/>

Вознесенськ, Миколаївська обл.

Муніципальний координатор проекту: Заїка Олександр Анатолійович
Адреса: 56500, м. Вознесенськ, вул. Леніна, 41
Тел.: (05134)4-26-74, E-mail: vprii@mail.ru
<http://voznensensk.org/>

Галич, Івано-Франківська обл.

Муніципальний координатор проекту: Стефунько Оксана Михайлівна
Адреса: 77101, м. Галич, майдан Різдва, 16
Тел.: (03431)2-21-88
E-mail: oksana.stefunko@mail.ru
<http://www.galych-rada.gov.ua>

Гола Пристань, Херсонська обл.

Муніципальний координатор проекту: Шаманська Ніна Миколаївна
Адреса: м. Гола Пристань, вул. 1 Травня, 14
Тел.: (05539)2-69-79, E-mail: sergeeva@online.ua
<http://golapristan.org>

Джанкой, АР Крим

Муніципальний координатор проекту: Дорогун Ірина Валентинівна
Адреса: 96100, м. Джанкой, вул. Карла Маркса, 15
Тел.: (06564)4-10-75, E-mail: Eko_dzhan@rambler.ru
<http://dzhankoi-rada.gov.ua/>

Долина, Івано-Франківська обл.

Муніципальний координатор проекту: Кізима Олександр Романович
Адреса: 77500, м. Долина, вул. Грушевського, 11, 2-й поверх
Тел. (03477)2-52-30, E-mail: SergEs@meta.ua, centr.prr@meta.ua
<http://rada.dolyana.info/>

Євпаторія, АР Крим

Муніципальний координатор проекту: Стрельбицький Сергій Валентинович
Адреса: м. Євпаторія, ул. Караєва, 4, к. 1
Тел. (06569)4-45-14, E-mail: spip@meta.ua
<http://www.kalamit.info/>

Житомир

Муніципальний координатор проекту: Круківський Олександр Миколайович
Адреса: 10014, м. Житомир, майдан С. П. Корольова, 4/2,
Тел.: (0412) 48-12-00, E-mail: municipal.zt@gmail.com
<http://www.zt-rada.gov.ua/>

Зуя,**АР Крим**

Муніципальний координатор проекту: Кириленко Світлана Василівна
Адреса: 97630, АР Крим, Білогірський р-н, Зуя, вул. Шосейна, 64
Тел.: (06559)2-61-30, E-mail: zuyapossovet@rambler.ru

<http://zujapossovet.org.ua/>

Івано-Франківськ

Муніципальний координатор проекту: Білик Богдан Іванович
Адреса: 76015, м. Івано-Франківськ, вул. Дністровська, 26
Тел.: (0342)50-98-83, E-mail: bilyk@mvk.if.ua
<http://www.mvk.if.ua>

Кагарлик, Київська обл.

Муніципальний координатор проекту: Павленко Любов Миколаївна
Адреса: 09200, м. Кагарлик, вул. Якіра,1, каб. 8
Тел.: (04573)6-09-93, E-mail: fedorchenkom_rada@ukr.net
<http://kagarlyk.org.ua/>

Калинівка, Вінницька обл.

Муніципальний координатор проекту: Щьов Олександр Васильович
Адреса: 22400, м. Калинівка, вул. Дзержинського, 47
Тел.: (04333)2-38-09
e-mail: kalynivka-vpi@i.ua, <http://kalynivka.vn.ua/>

Кіровське, Донецька обл.

Муніципальний координатор проекту: Полисюк Сергій Володимирович
Адреса: 86300, м. Кіровське, вул. Шахтарська, 39
Тел.: (06250)6-39-51, E-mail: kirovskcity@i.ua
<http://www.kirovskoe.com.ua>

Красногвардійське, АР Крим

Муніципальний координатор проекту: Дорошенко Вікторія Анатоліївна
Адреса: 97000, смт Красногвардійське, вул. Совецька, 3, Тел.: (06556) 2-38-20,
E-mail: possovet07@list.ru, <http://krasnogvardeyskoe.zxq.net/>

Львів

Муніципальний координатор проекту: Міхнова Наталія Олегівна
Адреса: 79006, м. Львів, пл. Ринок, 1
Тел.: (032)297-58-10, E-mail: projects@city-adm.lviv.ua
<http://www.city-adm.lviv.ua>

Миколаїв

Муніципальний координатор проекту: Богославець Іван Іванович
Адреса: 54030, м. Миколаїв, вул. Адмірала Макарова, 7
Тел.: (0512)47-17-04, E-mail: departament_nik@mail.ru
<http://www.gorsoviet.mk.ua>

Могилів-Подільський

Муніципальний координатор проекту: Поляк Володимир Миколайович
Адреса: 24000, Вінницька обл., м. Могилів-Подільський, пл. Шевченка, 6/16
Тел.: (04337) 6-57-56, E-mail: vpolyak@mogpod.com.ua
<http://www.misto.mogpod.com.ua>

Нижньогірський

Муніципальний координатор проекту: Азаренко Юрій Григорович
Адреса: 97100, Нижньогірський, 8-а Шкільна, Тел.: (06550) 21-69-4,
E-mail: nig-possovet@mail.ru, www.nig-rada.gov.ua

Нововолинськ, Волинська обл.

Муніципальний координатор проекту: Савік Едуард Анатолійович
Адреса: 45400, м. Нововолинськ, просп. Дружби, 27
Тел.: (03344)32335, E-mail: nvkonk@novovolynsk-rada.gov.ua
<http://www.novovolynsk-rada.gov.ua>

Новоград-Волинський**Житомирська обл.**

Муніципальний координатор проекту: Гудзь Ірина Леонідівна
Адреса: 11700, м. Новоград-Волинський, вул. Шевченка, 16, каб.11

Тел.: (04141)5-22-15, E-mail: mvp_nv@ukrpost.ua
<http://www.novograd.osp-ua.info>

Новоозерне, АР Крим

Муніципальний координатор проекту: Сідельнік Наталя Іванівна

Адреса: 97491, АР Крим, смт Новоозерне, вул. Героїв Десантників, 3

Тел.: (06569) 4-60-28, E-mail: novsovet@planar.bz
www.novoozerno.net

Первомайське, АР Крим

Муніципальний координатор проекту: Ромаш Галина Геннадіївна

Адреса: 96300, смт. Первомайське, вул. Совецька, 3

Тел.: (06552)9-12-33
E-mail: possovet2@yandex.ua
<http://1mayskoe.zxq.net/>

Рівне

Муніципальний координатор проекту: Вахнюк Петро Сидорович

Адреса: 33000, м. Рівне, вул. Поштова, 2

Тел.: (0362)63-36-66, E-mail: ludmyla1980@mail.ru,
petr.vahnyuk@mail.ru
<http://www.city-adm.rv.ua>

Рубіжне, Луганська обл.

Муніципальний координатор проекту: Божич Ірина Володимирівна

Адреса: 93011 м. Рубіжне, пл. Леніна, 2, оф. 489

Тел.: (06453)6-20-75, E-mail: iniciativ@rambler.ru,
<http://www.rubizhne.lg.ua>

Саки, АР Крим

Муніципальний координатор проекту: Гнатюк Сергій Ярославович

Адреса: 96500, АР Крим, м. Саки, вул. Леніна, 15

Тел.: (06536) 2-55-90 E-mail: gorsovetsaki@mail.ru
<http://www.saki-rada.gov.ua>

Тульчин, Вінницька обл.

Муніципальний координатор проекту: Овчарук Олександр Сергійович

Адреса: 23600, м. Тульчин, вул. Леніна, 1, оф. 114

Тел.: (04335)2-28-99, E-mail: dasti11@yandex.ru,
<http://tulchyn-rada.org.ua/>

Українка, Київська обл.

Муніципальний координатор проекту: Полтавець Валентина Дмитрівна

Адреса: м. Українка, пл. Шевченка 1, E-mail: v.poltavets@gmail.com

<http://www.ukrainka.org>

Щолкіно, АР Крим

Муніципальний координатор проекту: Пустоветова Ніна Василівна

Адреса: 98213, Ленінський район, м. Щолкіно, а/с 18

Тел.: (06557) 53073, E-mail: eolgai@yandex.ru, bolpus@mail.ru
<http://schelkino.org>